

vestnik

Letnik XXVIII.

Celovec, petek, 23. marec 1973

Štev. 12 (1600)

Tako bomo volili v posameznih občinah

Volilni boj se bliža koncu in v nedeljo bomo šli na volišče, da izvolimo občinska zastopstva, ki bodo v prihodnjih letih upravljala posamezne občine.

Proti koncu gre volilni boj, ki je daleč presegel običajne okvire komunalne politike. Zlasti po „zaslugi“ ÖVP, ki je zaradi očitnega pomanjkanja alternativ v občinskih vprašanjih postavila ta volilni boj povsem na nacionalno osnovo, smo v zadnjih dneh doživeli srdite napade združenih nemškonacionalističnih sil proti vsem tistim, ki se zavzemajo za mir v deželi in za enakopravnost obeh narodnostnih skupin. Še posebej pa so bili ti napadi usmerjeni proti Slovincem, ki bi jih nemški nacionalisti za vsako ceno hoteli oddvojiti od demokratičnih sil in jih znova zmanevirati v izolacijo, v nacionalni geto, kjer bi — številčno zreducirani in krajevno razdrobljeni na nekaj občin — kmalu postali plen dokončne germanizacije ali, kakor to imenujejo, naravne asimilacije.

Te načrte naših narodnih nasprotnikov je Zveza slovenskih organizacij prekrizala s svojo načelno politiko, ko je volivce pozvala, naj se pri volitvah odločijo tako, da bodo slabšali pozicije in vpliv nemškonacionalnih sil, hkrati pa krepili tiste stranke in skupine, ki dajejo jamstvo, da bodo priznale in upoštevale prisotnost ter enakopravnost slovenskega prebivalstva.

S svojo odločitvijo na nedeljskih volitvah bomo koroški Slovenci izpričali, da se hočemo za enakopravnost naše narodnostne skupnosti in za mirno sožitje v občini in deželi zavzemati v sodelovanju in skupnem prizadevanju vseh demokratičnih sil. Pokazali pa tudi bomo, da koroški Slovenci ne živimo le razpršeni v nekaj občinah, marveč slej ko prej strnjeni na vsem dvojezičnem ozemlju južne Koroške.

V posameznih občinah bomo glasovali takole:

v občini **ŠMOHOR** bomo volili listo SPO, na kateri je na izglednem mestu bivši župan iz Brda, ki je večkrat in še posebno pri razgovorih županov s kanclerjem Kreiskym pokazal razumevanje za naše težnje;

v občini **STRAJA VAS** bomo podprli socialiste, ki imajo na svoji listi na izglednih mestih kar tri zavedne naše rojake;

v občini **PODKLOŠTER** se bomo odločili za socialistično listo, na kateri na izglednem mestu kandidira inž. Danilo Gallob iz Peč;

v občini **BEKŠTANJ** bomo glasovali za socialistično listo, na kateri sta na izglednih mestih Lojze Trunk iz Žužalč in Franc Gallob, pd. Pec iz Brega; poleg tega nastopa še krajevna Volilna skupnost, katere nosilec je Janez Mikl iz Pečnice;

v občini **ROŽEK** bomo podprli krajevno Socialno volilno skupnost, katere prvi kandidat je Maks Kanzian, kmet iz Rožeka;

v občini **VRBA** se bomo odločili za socialistično listo, katere nosilec je že doslej pokazal razumevanje za težnje slovenskega prebivalstva;

v občini **BILČOVS** bomo oddali glasove za listo SPO, na kateri na prvem mestu kandidira deželni poslanec Janko Ogris;

v občini **ŠKOFIČE** bomo glasovali za krajevno listo „Volilna skupnost Škofiče“, katere

prvi kandidat je Herman Jäger, delavec v Škofičah;

v občini **HODIŠE** bomo volili krajevno Gospodarsko listo, na kateri na prvem mestu kandidira Janko Schötl iz Rut;

v občini **KOTMARA VAS** se bomo odločili za krajevno Občinsko listo pod vodstvom Tomaža Kobana, kmeta iz Št. Kandolfa;

v občini **ŠT. JAKOB V ROŽU** bomo dali glasove Socialno gospodarski skupnosti, katere vodilni kandidat je trgovec in hotelir Mihi Antonič z Reke;

v občini **BISTRICA V ROŽU** bomo volili krajevno Občinsko skupnost, ki jo kot prvi kandidat predstavlja Boštjan Malle;

v občini **BOROVLE** se bomo odločili za Volilno skupnost, katere prvi kandidat je Franc Poganič, nameščenelec iz Glinj;

v občini **SELE** bomo glasovali za listo SPO, katere nosilec je sedanji župan Herman Velik, šolski vodja v Kotu; poleg tega nastopa tudi krajevna Volilna skupnost, katere prvi kandidat je Mirko Oražec;

v občini **ŠMARJETA V ROŽU** bomo volili krajevno Volilno skupnost, katere nosilec je Janez Korenjak, pd. Jančič;

v občini **ŠKOCIJAN** se bomo odločili za krajevno Gospodarsko listo, ki jo predstavlja Franc Picej, delavec iz Žamanj;

v občini **GALICIJA** bomo glasovali za krajevno Volilno skupnost, katere prvi kandidat je Jože Urank, kmet v Encelni vasi;

*Proti združenim
nemško-
nacionalistični
družini bomo
podprli in krepili
demokratične sile,
ki spoštujejo
prisotnost in
enakopravnost
našega človeka!*

v občini **DOBRLA VAS** bomo volili krajevno Volilno skupnost z dr. Luko Sienčnikom na čelu;

v občini **ŽITARA VAS** se bomo odločili za Občinsko skupnost, ki jo vodi Jože Golavčnik;

v občini **ŽELEZNA KAPLA-BELA** bomo glasovali za listo SPO, na kateri je na izglednih mestih kar pet zavednih Slovencev; nadalje nastopa tudi Občinska volilna skupnost, ki jo predstavlja Franc Smrtnik v Korlah;

v občini **GLOBASNICA** bomo podprli krajevno Volilno skupnost, katere vodilni kandidat je Lojz Gregorič iz Male vasi;

v občini **PLIBERK** bomo dali glasove krajevni Enotni listi, katere nosilec je Štefan Trampusch iz Doba;

v občini **SUHA** bomo podprli krajevno Krščansko volilno skupnost, ki jo predstavlja Johan Kolter;

v občini **RUDA** se bomo odločili za listo SPO, na kateri na izglednem mestu kandidira tudi učitelj Mirko Kušej;

v občini **DIEKŠE** bomo dali glasove za krajevno Volilno skupnost, katere nosilec je Franc Kassl;

v občini **ŽRELEC** bomo podprli socialistično listo, na kateri na izglednem mestu kandidira tudi bivši župan iz Radiš Ogris.

Pri naši odločitvi bomo poleg tega upoštevali, da ima SPO tudi še v nekaterih drugih občinah na izglednih mestih zavedne Slovence oz. ljudi, ki imajo razumevanje za naše težnje, kot na primer na Bistrici v Rožu, v Borovljah, v Pliberku itd.; isto velja v nekaterih občinah tudi za KPO. V vseh ostalih občinah dvojezičnega ozemlja pa bomo koroški Slovenci kot doslej podprli SPO.

Ne glede na to, kako se bomo odločali v posameznih občinah, pa mora imeti naša odločitev vedno za glavni cilj: da slabša pozicije in vpliv nemškonacionalnih sil ter krepiti tiste stranke in skupine, ki jamčijo priznanje in spoštovanje prisotnosti in enakopravnosti našega človeka tudi v novi občinski strukturi.

**Koroški Slovenci
ne živimo razpršeni samo
v devetnajstih občinah,
marveč
strnjeni na vsem
dvojezičnem ozemlju!**

Naša skrb na celotnem dvojezičnem ozemlju mora biti:

! Čim več naših zavednih ljudi v občinske odbore !

Vietnam potrebuje mednarodno pomoč

da bo zacelil rane, ki jih je zasekala vojna

Ko se je v Vietnamu končala vojna, ki je s kratkimi presledki trajala kar tri desetletja, se je tamkajšnje ljudstvo znašlo dobesedno na razvalinah svoje domovine. Trajalo bo leta in tudi desetletja, preden bo Vietnam spet dežela, v kateri bo življenje vredno človeka. Le počasi se bodo celile rane, ki jih je zasekala vojna vihra. Človeške izgube daleč presegajo milijon ljudi, poleg tega pa je bilo porušenih ali vsaj poškodovanih nešteto stanovanjskih hiš, tovarn in delavnic, šol in bolnišnic, zlasti pa je bilo v veliki meri uničeno prometno omrežje.

Odkar je leta 1962 posegla v vietnamsko vojno Amerika, je bilo na oba dela Vietnama odvrženo več kot dvakrat toliko bomb kot v drugi svetovni vojni in v korejskem spopadu skupaj. V deželi je ostalo 20 milijonov ogromnih lijakov, ki so jih izdoble letalske bombe: Severni Vietnam, kjer je manj dežja, je iz zraka podoben Lunini površini; Južni Vietnam, kjer je obilo padavin, pa je postal dežela stotisočih jezer.

Kako je vse to vplivalo na gospodarsko strukturo obeh delov Vietnama? Od ameriških vojaških šefov je bilo med vojno večkrat slišati cinično ugotovitev, da se je s Severnim Vietnamom najbolje pogajati tako, da ga najprej "zbombardiraš v kameno dobo". To se sicer ni zgodilo, razdejanje v Severnem Vietnamu pa je kljub temu katastrofalno. Dopisniki so ob koncu vojne poročali, da v deželi ni več ene železniške proge, ki

bi bila nepoškodovana, da so izredno poškodovane ceste in da vzdržujejo promet čez reke v glavnem preko zasilnih mostov, ki so jih zgradili iz bambusovih debel.

V razmerah takšne totalne vojne je razumljivo, da je tudi vse gospodarstvo bilo prilagojeno vojaškim potrebam. Mobilizacija za orožje sposobnih moških ali za boje v Južnem Vietnamu, Laosu in Kambodži, ali za obrambo Severnega Vietnama, in množica ljudi, potrebnih za obrambo pred letalskimi napadi ter za popravljanje z bombardiranjem povzročene škode, vse to je povzročilo hudo pomanjkanje delovne sile v Severnem Vietnamu. Severnovietnamsko gospodarstvo je bilo torej dvakrat prizadeto: direktno zaradi bombardiranja in posredno, ker je povsod primanjkovalo delavcev.

Tragedija Južnega Vietnama je nekoliko drugačna. Veleto dolarjev, ki je zalil deželo bodisi v obliki denarja, ki so ga trošili v deželi ameriški vojniki bodisi v obliki gospodarske pomoči, ki jo nudi Amerika, je že sam po sebi uničil prvobitno gospodarsko strukturo dežele, ki je prvenstveno kmetijska. Z dolarji, ki so se po različnih kanalih stekali v deželo, se je rodil "kompradorski" sloj prebivalstva, ki se je bogatil — ne z izkoriščanjem domačih virov ali z investiranjem

v domačo industrijo, marveč z uvozom iz Amerike in s prodajo uvoženega blaga. Zaradi tega je zamrla še tista industrija, ki je obstajala. Propadlo pa je tudi kmetijstvo, ki je bilo pred vojno eden glavnih izvoznikov riža v jugovzhodni Aziji. Vojna je zajela domala sleherni zaselek, kmetje pa so zaradi ameriškega bombardiranja "sumljivih območij" bežali v mesta, kjer so povečali število brezposelnih.

Po odhodu ameriških vojakov govorijo gospodarstveniki o "letu nič", ki da bo izhodišče za obnovo materialno, gospodarsko, socialno in moralno uničenega Vietnama.

V Severnem Vietnamu bo treba predvsem obnoviti porušeno industrijo in z mednarodno pomočjo omogočiti, da bo njeno kolesje spel steklo. Na drugem mestu je obnova kmetijstva, ki je prizadeto predvsem zaradi porušenih komunikacijskih sredstev in seveda tudi zaradi pomanjkanja delavcev. V Južnem Vietnamu je problem obnove bolj zapleten in celovit. Treba bo ustvariti delovna mesta za desetisoče beguncev, ki so se pred vojnimi grozotami zatekli v predmestja velikih mest; treba bo najti produktivno zaposlitev, izhajajoč iz domačih možnosti in potreb, za stotisoče, ki so doslej živeli od ameriške prisotnosti, in prav tako za stotisoče demobilizirancev, ki so doslej živeli v armadi, ki jo je vzdrževala Amerika.

Že veliko pred koncem vojne je mednarodna javnost začela razmišljati o tem, kako prispevati k obnovi Vietnama. Zdaj je širšom sveta stekla akcija solidarnosti z vietnamskim ljudstvom.

POŠIROKEM SVETU

MOSKVA — Sovjetska zveza je odločila, da bo uradno podprla kandidaturu jugoslovanskega predsednika Josipa Broza Titu za Nobelovo nagrado za mir. Predsednik sovjetskega odbora za mir Tikonov je poslal odboru v Oslu, ki odloča o dodelitvi omenjene nagrade, pismo, v katerem poudarja, da je predsednik Tito znan kot aktiven antifašist in borec za mir ter utrditev mednarodnega sodelovanja. "Sovjetski odbor za mir je prepričan, da bi ves svet sprejel z zadovoljstvom podelitev Nobelove nagrade za mir Titu," je rečeno v omenjenem pismu.

BEOGRAD — Član zveznega izvršnega sveta SFR Jugoslavije Jakovljevič je v izjavi za Tanjug menil, da bo nedavni obisk avstrijskega ministra za prosveto in kulturo v Jugoslaviji vplival na nadaljnji razvoj dobrososedskih odnosov z Avstrijo. Obisk ministra dr. Sinowatza, je dejal Jakovljevič, ima zaradi aktualnosti vprašanj, o katerih se je razpravljalo, določen politični pomen, saj so bila obravnavana tudi nekatera odprta vprašanja, predvsem položaja slovenske in hrvaške narodne manjšine v Avstriji in v zvezi s tem izpolnitev obveznosti avstrijske državne pogodbe.

RIM — Italijanska poslanska zbornica je po daljši razpravi odobrila z glasovi vseh strank razen fašistov resolucijo socialistov in komunistov ter resolucijo strank vladne večine, ki priporočata vladi, naj naveže diplomatske odnose z Demokratično republiko Vietnamom. Med razpravo so predstavniki leve opozicije in vladnih strank obrazložili nujnost tega koraka Italije zlasti sedaj, ko je bil v Parizu že sklenjen sporazum o miru v jugovzhodni Aziji. Komunisti so sicer predlagali, naj bi Italija navezala stike tudi z začasno revolucionarno vlado Južnega Vietnama, vendar je to zunanji minister Medici odklonil, češ da bi bilo v nasprotju z naporji za splošno svetovno pomiritev v Južnem Vietnamu. Pač pa je minister Medici napovedal, da bo vlada čimprej proučila možnost italijanske udeležbe pri uresničitvi načrta o pomoči za obnovo Vietnama.

MOSKVA — Letos oktobra bo v Moskvi svetovna konferenca miroljubnih sil o mednarodni varnosti in razorožitvi, nacionalni neodvisnosti, sodelovanju in miru. Sklep o tem so sprejeli na tridnevni mednarodni posvetovalni sestanku, na katerem so bili navzoči predstavniki 40 mednarodnih in 81 nacionalnih organizacij ter javni in politični delavci, znanstveniki in pisatelji iz 60 držav.

NEW DELHI — Indijska komisija za raziskovanje vesolja je odobrila načrt za izdelavo znanstvenega satelita, ki ga bodo sestavili in zgradili indijski znanstveniki sami. Satelit bodo poslali v vesolje do srede prihodnjega leta. V poročilu, predloženem indijskemu parlamentu, je rečeno, da bodo satelit izstrelili s pomočjo rakete sovjetske proizvodnje na enem od sovjetskih kozmodromov.

SOFIJA — V Bolgariji so minulo nedeljo praznovali 25-letnico podpisa bolgarsko-sovjetske pogodbe o prijateljstvu, sodelovanju in medsebojni pomoči. Bolgarski tisk, radio in televizija so tej obletnici posvetili izredno pozornost ter jo imenovali "svetel praznik". Hkrati so obširno poročali tudi o uspehih 25-letnega sodelovanja med obema državama ter zlasti poudarili pomoč, ki jo je nudila Sovjetska zveza Bolgariji pri gradnji bolnišnic, tovarn in drugih podjetij, ki predstavljajo danes osnovo bolgarske industrije. Pri gradnji teh objektov je bilo udeleženo več kot 5000 sovjetskih strokovnjakov, medtem ko je bilo okoli 9000 Bolgarov deležnih visokošolske izobrazbe v Sovjetski zvezi. Po vojni so bolgarske založbe izdale več kot 9000 knjig sovjetskih avtorjev v skupni nakladi 80 milijonov izvodov.

DUBROVNIK — V začetku tega tedna je bil na dvodnevni obisk v Jugoslaviji italijanski zunanji minister Medici, ki se je v Dubrovniku sestal z jugoslovanskim podpredsednikom zveznega izvršnega sveta in zveznim sekretarjem za zunanje zadeve Miničem. Med pogovori so obravnavali vrsto bilateralnih vprašanj, veliko pozornost pa so posvetili tudi raznim mednarodnim problemom. Važno vlogo pri pogovorih so igrala tudi vprašanja slovenske narodnostne skupnosti v Italiji oz. italijanske v Jugoslaviji; obe strani sta poudarili pripravljenost, zagotoviti manjšinam vse pogoje za njihov obstoj in razvoj.

SOS-otroška vas

tudi v Jugoslaviji

Mednarodna dobrodelna ustanova "SOS-otroške vasi", katere ustanovitelj je Avstrijec Hermann Gmeiner, je zdaj razširjena že na več kot 50 držav po vsem svetu. Na vseh celinah so nastala posebna otroška naselja, kjer so deležni oskrbe in vzgoje osiroteli otroci.

Letos se bo — kakor poroča Tanjug — v krog teh držav vključila tudi Jugoslavija, kajti že to pomlad nameravajo začeti z gradnjo prve jugoslovanske "SOS-otroške vasi". Prvo tovrstno naselje v Jugoslaviji bo urejeno v znamenem parku Sremske Kamenice pri Novem Sadu v Vojvodini. Obsegalo bo 11 družinskih hiš, kjer bo prostora za 100 osirotelih otrok. Naselje naj bi bilo dograjeno jeseni prihodnjega leta.

Zamisel o izgradnji prvega otroškega naselja, katere pobudnik je bil pokojni primirij dr. Milorad Pavlovič, je v zadnjih dveh letih naletela na velik odziv po vsej Jugoslaviji. Danes ima že okoli 6000 članov, med katerimi so pripadniki najrazličnejših poklicev — od delavcev do univerzitetnih profesorjev. Med člani pa sta tudi predsednik republike Josip Broz Tito in njegova soproga Jovanka.

Organizacija je zabeležila lep uspeh tudi pri zbiranju sredstev za zgraditev prvega otroškega naselja. Skupna vrednost doslej zbranih prispevkov v denarju in blagu znaša že okoli 10 milijonov dinarjev. Gradnjo pa bo ustrezno podprla tudi mednarodna organizacija "SOS-otroške vasi", ki ima svoj sedež na Dunaju.

Podobno kakor pri nas na Koroškem je zdaj tudi italijanski tisk v Trstu začel na podlagi neuradnih podatkov ljudskega štetja 1971 delati različne račune in ugotovitve o tem, koliko je v Trstu Slovencev. Na tozadnevne objave v talijanskem tisku daje zanimiv odgovor tržaški dopisnik ljubljanskega Dela Ivo Vajgl, ki v članku "Koliko Slovencev je v Trstu" ugotavlja:

Tržaški dnevnik "Il Meridiano" je v zadnji številki objavil neuradne podatke ljudskega štetja izpred dveh let, iz katerih izhaja, da živi v Trstu 16.765 pripadnikov slovenske manjšine, oziroma za okoli 1000 več kot leta 1961. V središču mesta naj bi po podatkih teh živelo 2.984 Slovencev. V naseljih, ki so raztresena na periferiji 8.005, na kraški planoti v vaseh Križ, Prosek, Kontovel, na Opčinah, Banah, v Trebčah, Padričah, Gropadi in Bazovici pa 5.776. Ob teh številkah Meridiano dopušča možnost, da je prisotnost pripadnikov slovenske narodnostne manjšine v mestu vendarle nekoliko večja. Ko predpostavlja, da se mnogi Slovenci v mešanih zakonih niso nacionalno opredelili. Odstotek Slovencev v Trstu naj bi s takšno korekturo dosegel znamko 10.

Urednikom "Il Meridiana" ni

mogoče očitati, da bi bili brez poslušalca za resnično stanje slovenstva na Tržaškem, saj so v letu dni, kolikor izhaja ta list, že večkrat izpričali neprimerno večjo demokracijsko in odprtost do Slovencev kot drugi tržaški list — desničarski "Il Piccolo". Kljub temu ni mogoče spregledati precej

KOLIKO SLOVENCEV JE V TRSTU

šnje lagodnosti, s katero avtor članka o popisu obravnava vprašanja manjšine. Sprašuje se na primer o smotnosti akcije, s katero je manjšina zavrnila preštevanje po nacionalni pripadnosti, saj kot pravi "šteti je ni ne referendum, ne plebiscit". List pa v isti sapi meni, da je mogoče dvomiti tudi v objektivnost ljudskega štetja v Jugoslaviji, oziroma v podatke, da tam živi 23.000 pripadnikov italijanske skupnosti.

Številke so resda samo številke in kot take niso nevarne. Postanejo pa lahko nevarno sredstvo za manipuliranje v rokah tistih, ki sodijo, da je obseg demokracije in pravic posamezne narodnostne manjšine neposredno povezan z njeno številčno močjo. Zagovornikov takšne teze pa je v Italiji kar precej.

Predsednik Slovenske kulturno-gospodarske zveze Boris Race je v odgovoru Meridianu zapisal v Primorskem dnevniku, da avtor članka o popisu očitno pozablja čez sto let trajajoče zatiranje Slovencev v Trstu. Že pred prvo svetovno vojno oblasti v mestu niso dopuščale sloven. šol. Že v čas

v prvo svetovno vojno pa sega tudi prvi poskus ponarejanja rezultatov popisa prebivalstva. Povsem nesprejemljiva je tudi teza Meridiana, češ da fašizem ni spremenil nobenega Slovenca v Italijana. Glede ugotovitve Meridiana, češ da "demokracijska politika za priznanje vseh manjšinskih ustavnih pravic ne upošteva številčne moči manjšine", meni Boris Race, da jo je treba pozdraviti. Gre namreč za načelo, na katerega se pogosto sklicujejo tudi Slovenci, na žalost, pa ga pri konkretnih odločitvah skoraj nikoli ne upoštevajo. Ko se je Slovenska kulturno-gospodarska zveza sklicevala pri svojem predlogu za globalno zakonsko zaščito na južnotirolski paket, so jo napadli z leve in desne, češ da so tam razmere dru-

Odločitev ne bo težka

■ ÖVP za kršitev zakonov

Njeno glasilo "Volkszeitung" zahteva ukinitve preiskave proti sodelavcem pri lanskim nezakonitim atentatih na dvojezične napise.

■ FPÖ povsem na strani ÖVP

Predsednik Peter izjavlja, da FPÖ ne gre za to, da bi svojo pozicijo okrepila na račun ÖVP, marveč je njen cilj, da zlomi večino SPÖ.

PROTI ZDRUŽENIM NEMŠKONACIONALNIM SILAM
BOMO PODPRILI STRANKE, IN SKUPINE KI DAJEJO JAMSTVO,
DA BODO UPOŠTEVALE ENAKOPRAVNOST SLOVENCEV!

(Delo, Ljubljana, 18. 3. 1973)

Veliki kmečki upori

tudi v ogledalu otroških risb

Po vsej Sloveniji bodo letos — kakor smo v našem listu že ponovno poročali — najrazličnejše spominske slavnosti in druge prireditve, posvečene 500-letnici kmečkih vstaj in 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega upora. Med vsemi temi prireditvami bo nedvomno zavzemal svojstveno mesto letošnji 3. bienale otroške grafike, ki ga v Kostanjevici na Krki spet prireja Dolenjski kulturni festival in Gorjupova galerija v Kostanjevici. Organizatorji so pri razpisu, ki so ga spet posredovali osnovnim šolam po vsej Jugoslaviji, namreč določili kot temo otroške grafike „Le vkup, le vkup, le vkup uboga gmajna“ in s tem dali poudarka 400-letnici hrvaško-slovenskega kmečkega upora.

Tako bo letošnji bienale otroške grafike nadaljeval zdaj že tradicionalno zamisel tovrstnih razstav v Lamutovem likovnem salonu v Kostanjevici. Izmed vseh poslanih risb in grafik bodo znani likovni pedagogi izbrali okoli 120 del za razstavo, ki bo pokazala, kako otroci podoživljajo v svoji domišljiji in svoji izrazni sposobnosti velike zgodovinske dogodke, kot so bili kmečki upori pred 400 in več leti. Pokroviteljstvo nad letošnjo razstavo je prevzel znani hrvaški akademski slikar in akademik Krsto Hegedušič.

Pomembnim obletnicam pa bodo posvečene tudi razne druge razstave. Osrednja muzejska in arhivska manifestacija ob 500-letnici začetka kmečkih pultov na Slovenskem bo zgodovinska razstava, ki jo bo uredil Narodni muzej v Ljubljani v sodelovanju z arhivom Slovenije. S tematsko kiparsko kolonijo in razstavo bo povezana regionalna proslava kmečkih pultov v Vidmu ob Ščavnici 5. in 6. maja. Prav tako pa so razstave predvidene tudi za razne lokalne prireditve in proslave.

V drugi polovici tega leta bo osrednja proslava 400-letnice hrvaško-slovenskega kmečkega punta v Donji Stubici na Hrvaškem, osrednja slovenska prireditev pa bo v Ljubljani, in sicer konec oktobra. Ob tej priložnosti bodo odkrili tudi osrednji spomenik vsem slovenskim kmečkim pultom, ki bo stal ob vhodu na ljubljanski grad. Za osrednjo proslavo pripravljajo vrhunski kulturno umetniški program, ki ga bodo ob udeležbi predstavnikov vseh slovenskih občin izvajali v hali Tivoli.

Veliko pozornost posveča obletnicam kmečkih uporov razumljivo tudi založniška dejavnost ter so že izšle oziroma so napovedane številne tovrstne publikacije. Tematiki kmečkih uporov pa bo veljalo tudi mednarodno srečanje zgodovinarjev v Mariboru, kjer se bodo zbrali strokovnjaki iz Slovenije, Hrvaške, Avstrije, Madžarske in verjetno tudi iz Slovaške.

Revija slovenskega turizma

Pri mesečni reviji „Karavana“, ki jo izdaja časopisno podjetje Pavliha v Ljubljani je kot uvod v peto leto izhajanja izšla posebna turistična izdaja. To je 112 strani debela in bogato ilustrirana revija, ki predstavlja slovenski turizem z vseh njegovih strani z najrazličnejšimi privlačnostmi, kar jih nudi.

Uredniki so se potrudili, da so v ta prikaz zajeli ne le vso Slovenijo, marveč tudi kraje oziroma pokrajine, kjer žive zamejski Slovenci. Da omenimo Koroško: pod naslovom „Venec treh dolin: Rož, Podjuna, Zila“ je objavljen večstranski sestavek, ki v kratki, vendar prikupni obliki predstavlja obiskovalcu naših krajev njihove zgodovinske zanimivosti in naravne privlačnosti, posebej pa opozarja na tamkajšnji slovenski živelj z vsemi njegovimi izkušnjami v preteklosti in z dosežki zlasti na kulturnem in gospodarskem področju. Članek obrobja seznam slovenskih gostinskih in trgovinskih obratov, tako da je obiskovalec iz Slovenije podrobno seznanjen, kje povsod se bo lahko počutil res domačega. Zato pa mu pisec tega članka tudi svetuje, naj si svoje znanje nemalokrat prihrani za obisk drugih krajev, kajti na ozemlju, kjer žive njegovi koroški rojaki, bo povsod lahko izhajal s svojo materinščino.

Opis Slovenije sega razumljivo na vsa področja — od zgodov. znamenitosti in naravnih zanimivosti preko kulturnih ustanov in prireditev do kuharske umetnosti in seznama sortnih vin. Med posameznimi prispevki pritegne bralca sestavek o rojstnih hišah znamenitih Slovencev, po dru-

gi strani pa mali leksikon toplic, ali koledar kulturnih, športnih in gospodarskih prireditev, ali...

Posebno turistično izdajo „Karavana“ dobite tudi v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu.

Klub slovenskih študentov

poziva na solidarnost z Vietnamom

Vojna v Vietnamu je končana, toda zapustila je opustošenje, kakršnega doslej še ni bilo. Zato je zdaj po vsem svetu v teku akcija solidarnosti in pomoči vietnamskemu ljudstvu pri obnovi njegove težko preizkušene domovine. Poziv za to akcijo je sprejel tudi Klub slovenskih študentov na Dunaju, ki je tozadevno sprejel poseben razglas, v katerem je med drugim rečeno:

Junaški boj vietnamskega ljudstva in pritisk svetovne javnosti sta prisilila imperialistično silo ZDA da je prenehala z vojno in da se je obvezala, zapustiti deželo in priznati pravico vietnamskega ljudstva, da samo odloča o svoji usodi. Vendar zapuščajo ameriški napadalci popolnoma razdejano deželo. Mnoga leta so uporabljali tudi najbolj zverinska sredstva, da bi zlomili uporniško voljo vietnamskih osvobodilnih sil in enot Demokratične republike Vietnam. Na Vietnam so zmetali več bomb kot v drugi svetovni vojni. Uporabljali so strupene pline in kemikalije, ki so uničile listje in zelenje gozdov in so napravili skoraj nepopravljivo škodo v biološkem življenju za desetletja naprej. Vietnamsko ljudstvo stoji pred nešteti razvalinami tovarn, jezer, bolnic in šol. Cele vasi in mestne četrti so izginile, nešteto ranjenecv in invalidov potrebuje medicinsko oskrbo.

Vietnamsko ljudstvo si mora zgraditi praktično vse znova.

Zato so se po celem svetu demokratične sile, tudi zapadne države vključile v mednarodno solidarnostno akcijo za zbiranje denarja. Tudi avstrijska vlada se je odločila, da nekaj ukrene v ta namen. Ustanovila je tako imenovani „Nacionalni komite za pomoč Vietnamu“, v katerem so včlanjene najrazličnejše organizacije. Klub slovenskih študentov je temu komiteju pristopil in si je tako pridobil glasovalno pravico in možnost, da bo avstrijska vlada naš nabran denar po zaključeni akciji potrojila.

Koroški Slovenci se potegujemo za svoje narodnostne pravice in pri tem zmeraj spet trčimo na sile, ki niso samo v avstrijskem merilu reakcionarne, temveč se postavljajo tudi v mednarodnem merilu na imperialistično stran, proti osvobodilnim gibanjem. Zato dokažimo s kar se da veliko vsoto, da stojimo na strani antiimperialističnih sil na svetu, da smo pripravljeni z denarno vsoto podpreti obnovo domovine junaškega vietnamskega ljudstva!

V svojem razglasu Klub slovenskih študentov poziva, da je prispevke treba plačati po poštni položnici na njegov konto pri poštni hranilnici — Österreichische Postsparkasse: Klub slovenskih študentov na Dunaju, 1070 Wien, Scheck-Kto. Nr. 1.322.505.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
in KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA
vablja na

pevski koncert

v petek 6. aprila 1973 ob 20. uri v srednji dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Gostuje moški zbor Prvega slovenskega pevskega društva „Lira“ iz Kamnika
Dirigent Samo Vremžak.

Zbor „LIRA“ je nositelj Gallusove plakete in je žel številne uspehe pri raznih mednarodnih tekmovanjih.
Ljubitelji umetne in narodne pesmi iskreno vabljeni!

Politično delovanje

verskih skupnosti
ni dovoljeno

Mestni komite ZKS Ljubljane je prejšnji teden temeljito razpravljal o aktualnih idejnopoličnih vprašanjih religije in cerkve. K temu ga je vzpodbudila ocena, da so se v nekaterih verskih skupnostih in predvsem v rimsko-katoliški v zadnjem času nadaljevale ali celo krepile težnje, ki so v nasprotju z ustavno določenim položajem cerkve in vere ali uperjene zoper razvoj samoupravnega socializma.

Na seji komiteja so ugotovili, da bi dopuščanje takega delovanja verskih skupnosti, ki bi vnašalo v samoupravni sistem grupiranje interesov po verski pripadnosti, odpiralo možnosti za obnavljanje klerikalizma in dokončno tudi strankarstva, kar vse pa je pustilo v slovenski zgodovini bridke izkušnje. Zato se ZKS zoperstavlja političnim težnjam v verskih skupnostih, hkrati pa se zavzema za ustavno svobodo veroizpovedi.

Posebej je bilo poudarjeno, da pri tem ne gre za nikakršno kampanjo, marveč za stalno organizirano zoperstavljanje političnemu delovanju cerkve.

postaral za mnogo let. Nenadoma se je zavedel, da visi njegovo življenje na tanjši niti, kot si je mislil. Tokrat se je rešil, naslednjič se ne bo več... Toda čim globlje je doživel izničenje lastnega jaza, tem bolj hlastno se je oprijemal življenja.

V Cerkno je namenoma prispel v mraku. Namesto da bi šel takoj naprej in še ponoči poiskal poveljstvo — kot bi bil napravil prej — je šel raje v bolnico in poiskal Melito. Vedel je, da se zavaljo ene noči, ki si jo bo vzel zase, ne bo nič spremenilo. Našel jo je. Zaradi svojega položaja jo je zlahka odpeljal iz naselja. Po poboju partijske šole so bili mnogo previdnejši.

Vzpenjala sta se v pobočje hribov proti vzhodu, tja, kjer so se med dišečim gozdom razprostirale senožeti in so se drug za drugim vrstili seniki. Poprej si ne bi bil maral nakopati govoric in tvegati srečanj s patroljumi, zdaj pa mu je bilo vseeno. Pripravil je sto izmišljenih izgovorov, ki bi bili lahko tudi verjetni Saj se da z obveščevalnimi nalogami prav vse opravičiti. O tem, kaj je doživel, ji ni govoril, ker ni maral pokvariti razpoloženja ne njej ne sebi. Bila je topla poletna noč. Trave so dehtele, listje je trepetalo v rahlem vetru in vzbujalo hrepenenje po skrivnostih življenja.

Hotel je pozabiti na vse drugo, da bi bili ti trenutki res njuni. Dekle se ga je oklepala kot neboljen otrok in stopicala ob njem, ne da bi ga vprašala, kam jo pelje in zakaj. Všeč mu je bilo to njeno slepo zaupanje.

Medtem ko ga ni bilo, je Melita doživela nekaj neprijetnosti. Tudi ona mu ni marala kvariti razpoloženja, zato je molčala. Slutila je, da je doživel nekaj pomembnega, težkega, česar ne more razumeti. Toda že to, kako jo je prijel, kako jo je zamaknjeno gledal in govoril, jo je vznemirjalo. Končno sta bila sama. Čim globlje sta bila v gozdu, stran od ljudi, tem bolj sta čutila drug drugače.

poraz in zamegljevale resnico. Nekateri so govorili, da je načelnik brigadnega štaba med bojem pobegnil k Nemcem, drugi so krivili samotarja. Najbolj pa je Bliska presenetila vest, da se je komandant brigade, ko je zvedel za katastrofo, ustrelil sam. Ostanke razbite brigade so se zbrali za Krnskimi jezerom, od koder so sestopili v dolino Soče in jo mahnili v Benečijo, kamor je bila brigada namenjena. Pred Bliskom je ostala nova skrivnost. Če se je spomnil, kako dolgo so preiskovali vzroke uničenja bataljona na Pokljuki in kako slučajno jim je izdajalec padel v pest, ga je zaskrbelo. Sam ni vedel, zakaj ga je znova preplavilo malodušje. Ni se čutil doraslega položaju in ne dovolj trdega za postopke, kakršne je zahtevala kontraobveščevalna služba. Namenil se je stopiti k Maksu in ga prositi, naj ga vrne v bojno enoto. V ljubljanskem Vosu je bilo drugače. Tam je izvrševal naloge, ki so si jih zamislili drugi, po navadi je tvegati le svojo glavo. Nehote se je čutil krivega. Desetkrat je premislil, koliko časa sta potrebovala z Donom za pot do brigade in kje sta se morda predolgo zamudila. Če bi bila prišla samo eno uro prej, bi bil izid boja verjetno drugačen. Ob spoznanju, da čas igra usodno vlogo, je sklenil, da ne bo več odlagal, kar si bo zamislil.

V štirih dneh in nočeh, ki jih je prebil z Donom v skalnem blodnjaku Rdečega roba, je Blisk spoznal še eno resnico življenja. Šele pred vrati smrti je dojel, kaj mu v njegovem življenju v resnici nekaj pomeni in kaj mu pomeni bore malo ali skoraj nič. Pred samim seboj razgaljen do kosti je spoznal, da človek, ki ljubi, premosti vse težave, ker je ljubezen življenje samo. In kaj ljubi? Boj za resnico in žrtvovanje za veliki cilj. S tem je povezoval tudi njo. Ljubezen, ki žrtvuje sebe za drugega, je velika, vredna obziranja, ne glede na predsodke posameznikov in zahteve časa. Smrt je bil doživel na tako osupljivem obsegu in lastno življenje je videl tako ničevno, da se je v nekaj nočeh

STONE SVETINA

169

UKANA

DRUGA KNJIGA

Nevoljno so izlekli stvari iz nahrbtnikov, eden pa je vse skupaj odnesel nazaj v votlino. Blisk je zapisal njihova imena.

Odšli so z mržnjo v srcih. Slišal jih je, kako so preklinjali po stezi, dokler niso izginili v goščavi.

Starec se je napotil k tolmunčku pod slap in si izmil kri z obraza. Potem sta se napotila v kaverno.

„Ali jih niste mogli prepričati, kako je z vami?“

„Te vrste ljudi ne prepriča nihče razen višjih od njih.“

Vedno sem se bal neumnih ljudi, ki so hkrati še zlobni. Vidíš, kako visoko sem se jim umaknil. Pa kam naj se danes umakne človek, ki si želi miru? Samo pod zemljo.

Tudi Nemci bi me bili počili, če ne bi bil prišel tisti stotnik. Kaj hočemol!“

Blisk mu je molče pritrnil.

Napotila sta se k Donu, vsak s svojo posodo vode. Z obrobja skalovja nad planino sta zagledala črno oblečene žene, moše in otroke, ki so med mrličmi iskali svoje. Med stenami je odmeval jok, podoben cviljenju pretepenih živali.

7

Blisk je poskrbel za prenos ranjenega Dona v njegovo vas, potem pa se je napotil nazaj na Cerklijsko. Vso pot je blodno podoživljal pobjo brigade. Spotoma je slišal nasprotujoče si govorice, ki so vsaka po svoje opravičevale

MLADINA IZ SLOVENIJE

spoznava naše kraje in ljudi

Na povabilo osmošolcev slovenske gimnazije v Celovcu so zadnji soboto prišli na obisk na Koroško maturanti gimnazije z Jesenic pod vodstvom direktorja Bratka Škrlija. Tako so jeseniški dijaki vrnili lanskoletni obisk naših maturantov na Jesenicah.

V teku dvodnevnega obiska so si gostje skupno z domačimi maturanti ogledali nekatere znamenitosti Koroške. Tako so se v soboto odpeljali z omnibusom po hitri cesti proti Vrbi in občudovali lepote Vrbskega jezera, katerega so nekateri šele prvič videli. Nadaljevali so pot preko Rožeka k Baškemu

jezeru, kjer so pri znamenju v Drobvljah strmeli nad lepoto Baškega jezera z mogočno Jeko v ozadju. Od tam so se skozi Rož vrnili nazaj v Celovec. Na povratku skozi Rož so se ustavili v St. Jakobu v gostilni Šimeja Martinjaka ter v Svečah pri Adamu, kjer so se tudi okrepčali. Naslednji dan so obiskali Dobro vas, Pliberk, Velikovec (znan po razstreljenem spomeniku padlim borcem) ter St. Vid ob Glini. Na povratku v Celovec so se ustavili na Gosposvetskem polju in si ogledali vojvodski prestol.

V soboto opoldne sta zbrane dijake in profesorje v Dijaškem domu

SSD obiskala predsednik Zveze slovenskih organizacij dr. Franci Zwitter in predsednik Narod. sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler. Slednji je dijakom spregovoril o problematiki šolstva na Koroškem, dr. Zwitter pa je orisal politični položaj koroških Slovencev, zlasti v luči predstojećih občinskih volitev. Poudaril je, da koroški Slovenci ne živijo samo v 19 občinah s posebnimi krajevnimi listami, temveč da so pričujoči na vsem dvojezičnem ozemlju, torej tudi v občinah brez posebnih krajevnih list. Cilj koroških Slovencev pri teh volitvah je, da iztrgajo čim več glasov združenim nemškonacionalističnim krogom.

Koroški književnik profesor Jan-ko Messner je zvečer bral iz svojih del. Naši dijaki pa so v spomin na obisk poklonili Jeseničanom Pesniške liste Andreja Kokoča. Nato je sledil zabavni del večera z glasbo in plesom.

Sliki med gimnazijo na Jesenicah in slovensko gimnazijo v Celovcu obstojajo že več let. Tudi tokrat so maturanti in profesorji izrazili željo, da se takšna in podobna srečanja nadaljujejo in prijateljske vezi še bolj učvrstijo.

Preteklo soboto pa so Koroško obiskali tudi mladinci iz Kranja. Izlet jim je organizirala občinska zveza kluba Združenih narodov. Pot jih je vodila preko Ljubelja v Podjuno, kamor jih je spremljal mladinec Kumer, ki jim je razkazal nekatere kraje Podjune in še druge zgodovinske zanimivosti Koroške.

V Podjuni so se srečali s podpredsednikom ZSO dr. Pavlom Apovnikom, ki je mlade goste seznanil s trenutnim narodno-političnim položajem koroških Slovencev in jim odgovarjal na razna vprašanja v zvezi z življenjem slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Pred povratkom v domovino so se mladi Kranjčani v Dijaškem domu Slovenskega šolskega društva srečali še s tajnikom Slovenske prosvetne zveze Andrejem Kokotom, ki jim je na kratko orisal kulturno delo koroških Slovencev. Po diskusiji, ki je sledila izvajanju govornika, se je v imenu gostov zahvalil vodja skupine tovariš Ravnika in ob tem zaželel, da bi v prihodnje prišlo do več tovrstnih srečanj.

Kanalizacija ob Vrbskem jezeru

Zaradi vedno večjega tujskega prometa ob naših lepih jezerih nastaja tudi vedno večja nevarnost onesnaženja. Zato je ohranitev čistih in zdravih jezer važno vprašanje, kateremu je treba posvetiti vso pozornost. Še je čas, da se popravijo napake, to je seveda povezano z ogromnimi stroški, ki se pa vendar obrestujejo. V glavnem je treba okrog vseh jezer zbrati odplake in jih po ceveh dovesti v čistilne naprave, odkoder potem očiščeno vodo spustijo po ceveh v reke.

Ob Vrbskem jezeru obstojata dva ločena sistema kanalizacije. Eden v zalivu Vrbe, ki zbira odplake v črpalnici in jih dvigne 40 metrov visoko do čistilne naprave med jezerom in Dravo, od koder očiščeno vodo spustijo v Dravo. Drugi mnogo večji sistem, ki obsega vzhodni del jezera, pa bo odvajal odplake v čistilno napravo južno mesta Celovca. Še pred letošnjo poletno sezono bo jezero med Otokom in Celovcem prosto odplak. Zaradi ugodne ponudbe se je vodovodna zveza odločila za proizvodnjo plastičnih cevi, ki jih trenutno izdeluje neko švedsko podjetje v bližini Lendskega kanala. Te plastične cevi bodo obtežili z betonskimi obroči in jih potopili na jezersko dno. Skozi nje bodo odvajali odplake iz področja Otoka in Ribnice preko jezera do Pričih in iz Krive Vrbe prav tako po jezerskem dnu do kopališča Kropf na vzhodnem obrežju jezera, od tam pa po kopenski kanalizaciji v že omenjeno čistilno napravo in naprej v Glinu.

Strokovnjaki trdijo, da bo kanalizacija na severnem obrežju skupno z obema črpalicama na področju

Krive Vrbe in Celovca, zgrajena že do meseca maja, nakar bodo na glavni zbiralnik pri Pričih pridružili tudi plastične cevi iz Otoka in Ribnice. Gradbeni stroški kanalizacije iz Celovca do Poreč, ki pa bo končana šele drugo leto, bodo znašali 133 milijonov šilingov. Od tega odpade na Celovec 49,3, na Otok 14,2, na Krivo Vrbo 22,4 in na Poreče 47,4 milijona šilingov. Cevi na jezerskem dnu so iz plastične mase in so zelo odporne proti koroziji, kislinam in drugim škodljivim činiteljem ter so trpežne in elastične. Obe iz Švedske pripeljani mali tovarni izdelata v 24 urah 180 metrov cevi in porabita v eni uri 380 kg surovin. Cena proizvodnje plastičnih cevi znaša 5,5 milijona šilingov. Za proizvodnjo teh cevi se zanimajo tudi druge zvezne dežele.

Slovensko prosvetno društvo „Vinko Poljanec“ v Škocijanu vabi na uprizoritev veseligr

DNEVI NAŠE SREČE

v soboto, 31. marca 1973 ob 20. uri v farni dvorani v Škocijanu.

Gostujejo igralci DPD „Svoboda“ iz Senčurja pri Kranju.

Režija: Silvo Ovsenk.

Ljubitelji zdravega humorja iskreno vabljeni.

O d b o r

Dajmo nacionalističnim silam pri volitvah zasluženi odgovor!

Predno se razplamti volilni boj, nastopajoče stranke in skupine svečano obljubljajo, da bodo vodile pošteno in demokratično volilno borbo. Pri tem zlasti zagotavljajo, da ne bodo napadale ali obkroževale ena drugo in da ne bodo trgale in uničevale nasprotnikovih letakov in lepakov, kar je seveda tudi po zakonu prepovedano.

Praksa pa žal potrjuje, da temu le ni tako in da je med besedami in dejanji globok prepad, zlasti že, če gre za dvojezično ali slovensko pisanje. Zgleden primer je načrtno odstranjevanje oziroma uničevanje dvojezičnih lepakov Volilne skupnosti Borovlje, katere neznani storilci noč za nočjo trgajo in uničujejo. Primer v občini Borovlje prepričljivo dokazuje, da se zopet pojavljajo podobni strahotni primeri kot lani jeseni, ko so se nacionalistični krogi na Koroškem razdijali nad dvojezičnimi krajevnimi napisi in s tem škodovali ugledu Avstrije v svetovni javnosti.

Dobro imamo tudi v spominu krivični primer Marjana Srlenca, nameščena SPZ v Celovcu, ko je minulo jesen v Velikovcu odtrgal star že odslužen letak „presvetlega“ koroškega Heimatdiensta in za to „prekršek“ bil kaznovan na 500 šil. kazni — po drugi strani pa je še danes na stotine ljudi, ki so se udeležili progromov na dvojezične krajevne napise, torej na državno lastnino — nekaznovanih.

Volkszeitung, glasilo koroške ÖVP, se zdaj hujuje nad varnostnimi oblastmi, ki so se drznile nekatere teh „domovinskih junakov“ zasledovati in prijaviti. V svojem „spoštovanju“ zakonitosti gre ÖVP-jevski list celo tako daleč, da zahteva ukinitve preiskave proti vsem tistim, ki so bili naznanjeni zaradi sodelovanja pri protizakonitih atentatih na dvojezične napise. V svoji nacionalistični ekstazi, ki je stranko popadla pred volitvami, torej poziva oblasti na kršenje zakonov — vse v službi domovine, ki je menda spet v nevarnosti.

Želeli bi bilo le to, da bi koroški volivci v nedeljo pokazali dovolj politične zrelosti ter ÖVP in vsem ostalim nacionalističnim silam dali odgovor, ki ga zaslužijo!

RAZSTAVA „MOTORNO KOLO 73“ V CELOVCU

Kakor lani prireja tudi letos glavni predstavnik motornih koles na Koroškem — celovška tvrdka P. Kropf (inž. Riedl) razstavo „Motorno kolo 73“. Otvoritev razstave takoj imenovanih „dvokolesnih loncev“ je bila prejšnjo soboto v prostorih Doma umetnikov. Razstavljenih je okrog 120 modelov motornih koles, od najmanjšega in najcenejšega modela pa do največjih in najhitrejših motornih koles, „težkih“ tudi po ceni. Višek vseh razstavljenih modelov je vsekar nemško motorno kolo MÜNCH 4 — 12 TTS, ki ima 1177 kubičnih centimetrov, tehta 224 kg in ima največjo hitrost 225 km na uro, pri pospešku od 0 na 100 km v 4,2 sekundi. Za ta mali čudež motorne- ga kolesa pa je treba seči tudi globoko v žep, kajti ta konjiček stane samo „malenkost“ 128.000 šilingov, kar bi odgovarjalo vrednosti novega Mercedes 220 D. Nadalje je razstavljenih še mnogo drugih modelov, kot so italijanski MV Agosta, Laverde, Moto Guzzi in Vespa; nemški BMW, Zündap in omenjeni Münch; češki Jawa in ČZ ter avstrijski Puch in KTM. Seveda tudi ne manjkajo japon. vrhunski izdelki Yamaha, Kawasaki in Honda. Slednja vodi z 62,5 od-

stotka svetovne proizvodnje motornih koles. V Tokiju na Japonskem zapusti dnevno tekoči trak okrog 130 tisoč dokončno izdelanih in sestavljenih motornih koles.

Tudi varnosti v prometu je dodeljen primeren prostor. Tako OAMTC s posebno pripravo za preizkušnjo reakcije v prometu daje vsakemu možnost, da preizkusi, kakšno reakcijo ima posameznik v prometu. Tudi nekaj družabnih prireditev podobno kakor lansko leto izpopolnjuje razstavo. Vsak obiskovalec razstave bo pogoščen s sadnim sokom celovške tvrdke Pago. Obiskovalci tudi lahko sodelujejo pri razpisu lepih nagrad, med katerimi je lepo število koles, glavni dobiček pa sedemdnevno počitniško potovanje na Mallorca, katerega bo organizirala turistična agencija Springer v Celovcu. Celovška veleblagovnica Forum pa predstavlja na razstavi najnovejše modne modele.

Razstava „Motorno kolo 73“, ki je posebno zanimiva za mladino, bo odprta še do vključno nedelje 25. marca od 10. ure dopoldne do 20. ure zvečer. Razstava je žela lansko leto velik uspeh, saj si jo je ogledalo nad 5000 obiskovalcev. Tudi letos obisk le-te iskreno priporočamo.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Samo da se pogovorita, četudi bi se potem razšla, je mislila z grenkobo v srcu. Te dni je hudo trpela zaradi negotovosti in bojazni, da je morda ne mara, da se je izogiba. Ni razumela njegove skoraj plahe zadržanosti in obotavljanja. Drugi možki so se ji na moč vsiljevali, posebno v zadnjem času. Prej, v četi, je imela mir, v bolnici pa je padla v oči preležanim zalednikom. Eden se je menda zaklel, da jo mora dobiti. Obljubil ji je nove škornje, takšne kot so jih nosila dekleta na štabu korpusa, bluzo iz angleškega padala, jahalne hlače. Pa še za njeno premestitev na dolžnost v zalednih enotah bo poskrbel, je dejal. Ko je te obljube prezirljivo odklanjala, jo je obispal z ljubezenskimi izjavami in ji bil dan za dnem za petami. Mnogi so jo videli z njim in bala se je, da ne bi zato zvedel Blisk, ki bi si lahko mislil kaj napačnega. Zato je vsiljivca odločno zavrnila. Rekla mu je, da ne potrebuje njegovih škornjev, ko so borci po brigadah bosi, in da ne bo ljubimkalo z njimi, ker se je prišla boriti. To mu je vzelo sapo. Že naslednji dan jo je nesramno grdil in čeljustal, naj ne dviga glave in naj ne bo ohola; njena sestra da je gestapovka, pa tudi z njo ni jasno, kako je prišla iz policijskih rok, pa nemškutarsko mater ima ... Najbolj pa jo je zabolelo, ko ji je vrgel v obraz, naj si ne dela utvar glede Bliska, češ da vosovec lahko hodi s sumljivo žensko samo tako dolgo, dokler jo preiskuje. Kadar pa ne bo več zanj zanimiv objekt, jo bo pustil, ko da je nikoli ni bilo.

Dolgo je ihtela in sama sebi dopovedovala, da ni tako, toda seme plevela je vzkliklo. Tudi to, da jo je Blisk tako poredko obiskoval v zadnjem času, ji je dalo misliti: morda je nekaj le res ...

Tu in tam je od strani pogledala Bliskov temni obraz in ugibala, kaj namerava z njo, zakaj se izgublja vse globlje v gozd.

Blisk pa je vedel, kam gresta. S kolovoza je krenil na

pokošeno seno, šla sta čez planjavo in zavila k seniku, kjer je pred pol leta z Lavro čakal večera. Senik je bil odmaknjen od poti, stisnjen med drevje in sence na robu pečevja, tako da ga nisi uzrl, dokler nisi stal tik pred njim.

Obstala sta. Blisk je snel izpod strehe lestev in jo prislonil h gornjim vratom. Zlezel je po njej in premaknil zapah.

„Pridi!“ jo je poklical.

Počasi se je vzpenjala za njim.

„Kaj bova tu?“ ga je vprašala, ko se je vzpela k njemu.

„Tu bova. Sama ... Saj si vedno želela, da bi bila sama ... Če bova še odlašala, tudi jaz ne bom več verjel, da se bo kdaj zgodilo ... Zdaj bi moral biti že kdo ve kje ... Ne vem, če je prav. Toda zdaj je, kar je. Sklenil sem, da bom od danes naprej mislil tudi nase.“

Na seno je razgrnil odejo, ona pa se mu je vdano rasmehnila in sedla k njemu. Objel ju je dražljiv vonj po svežih travah in presušeni smolnati škodlah. Njuna obraza sta tonila v mrak. Iskala sta se z očmi, rokami, ustnicami. Vzdrhtela je tako ko takrat, ko je prišla k njemu v Anino sobo in je z rokami drsel po njenem telesu.

Skušal je pozabiti na ves svet, na krike prepadov, kri po skalah, na zvezane ljudi in na grobove. Mukoma jih je izrival iz zavesti. Dušo mu je polnila melanholija njenih oči, nežnost njenih las, ki so mu drsli po obrazu. Začutil je živahni utrip njenega srca in toploto njenega telesa. Objela ju je sladka omotica.

Prišlo je tako iznenada, da ni mogla dojeti, kaj se z njo dogaja. Branila se je tega, česar si je najbolj želela. Kot bi se bala, da se ji bo zgodilo nekaj hudega ... Toda njen odpor je bil izzivanje, odklanjanje je bilo iskanje. Vsa je utonila v čar poletne noči. Mesečina se je neslišno preli-

vala skozi lističje bukve, ki je stezala veje kakor dobre roke nad odprino senika. Golo telo je vzdrhtelo v žeritovanjskem objemu. Dolgo zalajevano pričakovanje nebes je doživljala z bolečino, ki jo je premagovala s tihimi kiki in objemi, ki so ga bolj spodbujali, kot prosili priznanja. Njuni telesi sta goreli v strasti, njuni duši tonili v pozabljenju. Stopila sta se drug z drugim kot dan z nočjo, kot zvezde z nebom, kot bližine z daljavami. Pozabila sta na rjovenje smrti, ki se je oglašala izza gora, in mislila na milijone zvezd, utripajočih v nastajanju in umiranju.

Čvrsto jo je držal v rokah, ko da bo za večno samo njegova, kot svoje življenje, ki mu dan za dnem drsi iz rok, pa vendar še obstaja. Strašni privid neprespanih noči in ubitih sanj se je razblinil v valovih opoja. Pogum se je spremenil v drznost. Čutil je njene vitke prste v laseh in goreči obraz, ki mu je šepetal v ušesa besede, katerih pomen je utonil v tišini sočletij.

Dolg, oster in plah krik, kot bi zajokala umirajoča srca ... in telo ji je vztrepetalo, kot bi hotela pobegniti, pa je vendar ostala.

Potem sta obmirovala, kot bi nenadoma umrla. Mesec je zdrsnil za krošnje bukev, na streho senika so padle plah sence. V daljavi je zabokal srnjak.

Blisk se je dvignil in se zagledal v njen spokojni obraz, orosen s solzami. Zdaj je bila ženska, ki jo je ljubil možki njenih sanj. Ne bo se več bala umreti. Ne bo trepetala več ne zanj ne zase. Zdaj je njen, samo njen. Čeprav samo to noč ... Toda ves njen in ona samo njegova. Želela si je, da bi se ustavil čas in da ta noč ne bi nikdar minila. Vsi dvomi so splahneli v nič. Njen sen se je spremenil v resnico, in to ji je bilo dovolj, da je bila nepopisno srečna. Tako srečna, da bi lahko umrla ...

Obležala sta na senu, tesno objeta, dokler ni med krošnjami drevja zbledela noč in so ptice naznanile nov dan.

Težave koroškega kmetijstva

Ker prejema koroški kmetje proizvodna sredstva, kot so umetna gnojila in razna krmila, v glavnem preko zveze Raiffeisnovk, seveda ni težko izračunati obremenitev kmetijstva za leto 1973. V glavnem ta reša koroško kmetijstvo dve težavi — uvedba davka na povečano vrednost in splošna podražitev krmil. Prva obremeni kmetijstvo za 45 milijonov šilingov, druga pa za 25 milijonov šilingov, skupno torej za 70 milijonov šilingov, kar je za koroško kmetijstvo zelo neugodno. To breme bo imelo škodljive posledice tudi za konzumente. Zaradi vsesplošne podražitve krmil na svetovnem trgu, ki jih moramo uvažati, se manjša proizvodnja mesa, hkrati pa se večja povpraševanje, kateremu bo neogibno sledila podražitev.

Zveza koroških Raiffeisnovk zadrževa v zvezi z davkom na večjo vrednost, da se upoštevajo prizadevanja koroškega kmetijstva, da bi doseglo boljše pogoje za nadaljnji uspešni razvoj. Zato so potrebni sledeči ukrepi: pavšaliranim kmetijam, katerih je na Koroškem okrog 95 odstotkov, bo treba zvišati ceno njihovih pridelkov, kot davek na večjo vrednost od 6 na 8 odstotkov; pri nakupu obratnih sredstev, predvsem pri umetnih gnojilih pa naj bi se davek znižal od sedanjih 16 na 8 odstotkov. Prav tako naj bi se pri rabljenih strojih uvedla podobna ureditev kot v avtomobilski branži (ki si je to v vztrajnem boju priborila), kjer se pri nakupu novega avtomobila (kmetijskega stroja ali traktorja) odtegne vrednost starega in razlika

obdavči s 16 odstotkov davka na večjo vrednost.

O vsem tem so se pred nedavnim pogovarjali v Celovcu predstavniki zveze koroških Raiffeisnovk z zastopniki koroškega tiska. Ob zaključku tiskovne konference je dipl. inž. Maierhofer osvelil še položaj koroškega kmetijstva za leto 1973 in dejal, da je položaj proizvodnje mleka trenutno neugoden, medtem ko je po drugi strani proizvodnja govejega in svinjskega mesa razmeroma dobra. Tudi povpraševanje po svežih piščancih raste, zelo pa se je zataknila domača proizvodnja jajc, ki zaradi pristopa Avstrije k Evropski gospodarski skupnosti ni več konkurenčna in stagnira. Zaradi povečanja goveje proizvodnje je prišlo na našem trgu do pomanjkanja telefine.

Naši planinci na Obirju

Minulo nedeljo je Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabilo planince smučarje na izlet na Obir. Izraz izlet je bil tokrat nekoliko pretiran, kajti to ni bil "izlet", kar pomeni veselo "vandranje", temveč smučarska tura z vsemi težkočami, ki jih povzročajo neugodne snežne razmere in tudi mrz. Kljub sončnemu vremenu je nad gozdno mejo na robu grebena, ki se vleče proti vrhu pihal mrzel leden veter, imeli smo vtis, da se bo vreme poslabšalo, saj so se Kamniške Alpe na jugu začele ovijati v temne oblake. Snežne razmere so bile točkar vse prej kot ugodne. Sneg je bil pod gozdno mejo mehek, da se je vdiral, nad njo kloveh, da se je vdiral, nad njo kloveh, da se je vdiral, nad njo kloveh, trd in zleden, vendar ne toliko, da bi nosil človeka brez smuči. Vse-

kakor smo za isto pot, za katero se poleti potrebuje tri dobre ure hoda, rabili 6 ur.

Točno ob 14. uri smo dosegli vrh Obirja. Pihal je leden mrzel veter, zato smo se samo nekaj minut zadržali na vrhu in se potem spet odpeljali navzdol. Pri razvalinah bivše Rainerjeve planinske postojanke smo se nekoliko oddahnili. V mislih smo bili v tistih časih, ko so tukaj že kopalci svinčeno rudo. Kakšno trpljenje so morali prenašati rudarji v tej višini nad 2000 metrov pozimi ob snežnih metežih in viharjih s temperaturni tudi pod 30 stopinj, si danes le težko predstavljamo. Ko so leta 1878 rudokop opustili, so takratno rudarsko bivališče preuredili v planinsko postojanko "Rainerjevo kočo" (2043) ki je bila prva planinska postojanka

v Karavankah. V zadnji vojni so jo nacistični vojaki preuredili v utrjeno postojanko, ki je zelo ovirala partizanske akcije na tem področju. Leta 1944 so partizani v težki borbi pregnali nacistično posadko in kočo zažgali. Hkrati so uničili tudi na vrhu Obirja delujočo meteorološko postajo, ki je zbirala vremenske podatke in jih posredovala nemškemu vojnemu letalstvu. Meteorološka postaja na Obirju je bila prva v Avstriji in je delovala točno sto let. Po vojni Rainerjeve koče niso več obnovili, pač pa so leta 1954 nekoliko nižje na planini. Na jezercu (Seealpe, 1640 m) postavili novo leseno planinsko kočo "Eisenkappelerhütte", ki ji domačini pravijo Kapelska koča, ki je last planinskega društva Österreichischer Touristenklub. Do sem pelje tudi nova cesta.

Nadaljnji spust v dolino je bil zelo naporen. Trudni in vendar srečni smo odbrzeli z avtomobili vsak na svoj dom.

Kljub naporom pa ima turno smučanje nekaj posebnega in privlačnega, česar smučarji na steptanih smučiščih nimajo. Turne mučarje vleče v zasnežene gore želja po samotni, daleč od vrveža v dolini, da sami razpolagajo s prostim časom, ne da bi se prerivali ob žičnicah in čakali na odhod gondel, torej, da bi delali podobno kot v vsakdanjem življenju, ko čakajo na odhod vlakov in omnibusov. Ne nazadnje pa ima turno smučanje tudi zdravstveni učinek, saj pošteno utruja človeka in ga obvaruje mehkužnosti in pretirane udobnosti.

TUDI LETOS:

Kmečka ohcet v Ljubljani

V Ljubljani bo tudi letos tradicionalna turistično-folklorna prireditev "Kmečka ohcet", in sicer v dneh od 21. do 27. maja 1973. Kot znano se na tej prireditvi poročajo šivilni pari iz raznih držav sveta in je to ne samo za Ljubljano, marveč za vso Slovenijo velik turistično-folklorini odgodek. Na tej prireditvi sodeluje več sto folklornih skupin, ogleda pa si jo desetisoče ljudi.

Izbir parov prepušča prireditelj posameznim časopisom ali organizacijam. Organizator — Ljubljanska turistična zveza — je izrazil željo, da bi se na letošnji Kmečki ohceti spet poročil tudi par koroških Slovencev in je izbilo le-tega poveril obema osrednjima organizacijama koroških Slovencev Krščanska kulturni zvezi in Slovenski prosvetni zvezi, ki objavljata zato sledeči razpis:

Na "Kmečki ohceti 73" v Ljubljani se letos lahko poroči tudi par koroških Slovencev pod naslednjimi pogoji:

— par do sedaj še ne sme biti poročen;

— par mora sodelovati na vseh prireditvah Kmečke ohceti od 21. do 27. maja 1973 v narodnih nošah svojega kraja. Tem prireditvam sledi še poročno potovanje na Jadransko morje do 2. 6. 1973;

— prijave morajo prispeti do najkasneje 1. maja 1973 na naslov: Slovenska prosvetna zveza, Gasometergasse 10, 9020 Klagenfurt-Celovec ali Krščanska kulturna zveza, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt-Celovec.

Prijavi je treba priložiti rojstna lista, ne več kot mesec dni stara samska lista, poiriditi o državljanstvu, potrdilo, da ni zadržkov za sklenitev zakonske zveze ter potrdilo, da se zakonska zveza lahko sklene v Jugoslaviji.

"Kmečka ohcet" nosi vse stroške bivanja para od 21. 5. do 2. 6. 1973.

Št. Jakob v Rožu

Bliskovito se je razširila po Rožu žalostna vest, da je po daljši bolezni, ki ne pozna zdravila, v celovški bolnišnici v 64. letu starosti umrla gostilničarka Rozalija Antonič iz Sreja pri Št. Jakobu v Rožu. Prejšnji petek smo jo položili v domačo grudo k zadnjemu počitku. Številni sorodniki, sosede in znanci iz bližnje in daljne okolice so jo spremili od nove mrtvašnice na pokopališče in ji tako izkazali poslednjo čast in spoštovanje kakršno je pokojnica uživala pri vseh, ki so jo poznali in jo srečali na njeni življenjski poti.

Antoničevi materi je tekla zibelka v Bačah ob Baškem jezeru pod mogočno Jepo. Tam je preživljala mladostna leta. Ko pa sta se nekaj let pred drugo svetovno vojno spoznala z Antoničevim Mihijem, jo je kmalu nato kot zakonsko družico pripeljal na svoj dom na Reko pri Št. Jakobu. S trdim delom sta v teku let zgradila oziroma obnovila kar dve posesti — pri Antoniču na Reki in pozneje gostilno pri Kobentarju v Srejah, kjer je nazadnje go-

spodarila. Antoničevo mamo je odlikovala silna podjetnost in predanost svoji narodnostni skupnosti. Oboje sta podedovala tudi sin Mihej, danes hotelir in gospodar znanega "Rožanskega doma" na Reki, in hčerka Rozika, lastnica penziona pri Kobentarju v Srejah. Življenje Antoničeve mame je bilo neprestano trdo delo in skrb, kar ni ostalo brez posledic. Njena smrtna je globoko prizadela. Tolaži pa nas zavest, da je zapustila prekaljen rod, katerega nobena vihra ne bo mogla tako hitro uničiti.

Ogromna množica žalnih gostov je bila prepričljiv dokaz, kako spoštovana in priljubljena je bila pri ljudstvu. Domači župnik Karicelj je opravil pogrebne obrede, pevci prosvetnega društva iz Lač pa so ob odprtem grobu v slovo zapeli v srce segajoče pesmi žalostinke.

Antoničevo mamo bomo ohranili v lepem spominu, sorodnikom, pred vsem možu, hčerki in sinu pa izrekamo naše globoko sožalje.

Slovensko prosvetno društvo
„Zarja“ v Železni Kapli vabi
na uprizoritev veseloligre

DNEVI NAŠE SREČE

v nedeljo 1. aprila 1973 ob
11.30 uri v farni dvorani v
Železni Kapli. Gostuje igralska
skupina DPD „Svoboda“ iz
Šenčurja pri Kranju.

Režija: Silvo Ovsenk.

Prijatelji zdravega humorja
pristrčno vabljeni.

O d b o r

Slovensko kulturno društvo v
Celovcu vabi na Finžgarjevo
dramo v štirih dejanjih

NAŠA KRI

v petek 30. marca 1973 ob
20. uri v Kolpingovi dvorani
v Celovcu. Gostuje Katoliško
prosvetno društvo iz Šmihela
pri Pliberku.

Režija: Stanko Vavti.

Rojaki iz Celovca in okolice
pristrčno vabljeni!

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

Potem je vstala, si popravila lase in se zagledala v prebujajoči se gozd. To noč je doživela nekaj, kar ne bo nikoli več. Bilo je enkratno, tako čudovito, vse brez besed, da je bila še vsa omamljena. Njega so prevečala podobna čustva. Objel jo je okoli ramen in ji rekel:

„Ali ni čudno, da je v človeškem življenju tako malo stvari, ki so neponovljive?“

Nasmehnila se mu je otroško vdana in prikimala. Čez nekaj časa pa je dejala:

„Ne zapusti me, Blisk... Brez tebe bi bila izgubljena.“

Vračala sta se po isti poti. Po gozdu in odmevali pličje petje, barve so oživele, sence so izgubile in po gorah nad kollino se je pretakala rožnata svetloba mladega jutra.

8

Še vedno prepaden od preživete groze, bled in omamljen od srečne, neprespane noči je Blisk z občutkom slabe vesti potrkal na vrata obveščevalnega centra korpusa. Pemca je našel „doma“ Sedel je za mizo, pri kupu kart, skic in poročil, ki jih je spravljaj v red, da bi odšel z njimi k načelniku štaba.

„Kakšen pa si, Blisk? Mislili smo že, da te ne bo,“ je dejal. V dobrem tednu dni, kar se nista videla, se je Blisk posušil in močno spremenil.

Na kratko je poročal, da sta bila z Donom prepoznana in kako je bilo z brigado. Tudi na korpus so že prispeli vesti o katastrofi na Rdečem robu, toda točnega poročila o preživelih še niso imeli, ker je bil kurir, ki ga je bila poslala brigada, pri prehodu čez progo ranjen.

Pri vsem tem je Pemca jezilo in grizlo najbolj to, da so prezrili zveze načelnika brigadnega štaba, ki je pobegnil k Nemcem, s Hrastovo skupino. Slišal je o njem, da je bil

skrajno discipliniran in tudi grob, vendar dober vojak, zaradi česar se niso zanj bolj zanimali.

Medtem ko sta se pogovarjala, je vstopil Dule. Bil je nenavadno zaskrbljen. Tudi on je z veseljem pozdravil Bliska. Le-ta je moral še enkrat poročati o vsem. Ko je končal je dejal Pemci:

„Tega človeka bo gestapo sedaj uporabil drugje, pri vodenju vojnih operacij na območju korpusa. Treba ga bo poiskati in spraviti s sveta, ker nam bo sicer prizadel težke žrtve. Preveč ve o naših navadah in o gibanju ter položajih brigad.“

„Temu tipu res ne bom prizanesel,“ je dejal Blisk, ki je bil trdno prepričan, da njegovega koščenege obraza, v katerem je ležalo nekaj oholega, ne bo pozabil.

„No, kaj pa si ti tako razkačen?“ se je Pemca obrnil k Duletu, ki je pestoval na kolenih šmajser.

„Kaj ne bi bil! Ogledal sem si pretrgano cesto, kjer je zletel v zrak kamion s tremi tonami plastika. To se nam je zgodilo prav zdaj, pred velikim napadom. In kaj boš dal ti diverzantom, če Angleži ne bodo odvrgli takoj novega?“

„Kako je s to rečjo?“

„Strašno! Kamion se je s tistimi, ki so se peljali od zad, razletel v atome. Nekaj sto metrov daleč so frčale razbitine in kamenje. Drevje naokrog pa je polomljeno, kot bi priletel meteor. S cesto nekaj časa ne bo nič. Raztrgana je na nerodnem kraju. Samo šofer je imel prekleto srečo v nesreči in nesrečo v sreči. Odpovedale so mu zavore. Izskočil je in spustil vozilo, da je drvelo z ljudmi vred po strmi cesti navzdol, dokler se ni zabilo v pobočje in eksplodiralo. Ostal je živ. Tri dni je kot blazen taval po gozdovih. Glad ga je prignil k ljudem. Danes, ko se je javil, pa je bil z naglo sodbjo obsojen in v globači za štabom ustreljen.“

„Ali niso bili prehitri?“ je zmajal z glavo Pemca, ki ni bil pristaš preostrih ukrepov.

„Seveda so bili... Z begom se je sam napravil krivega in se obsodil. Jaz bi postavil pred sodišče tistega, ki je dovolil prevažati razstrelivo skupaj z detonatorji. Sam veš, kakšni so naši, Nemcem zaplenjeni kamioni in zavore na njih. Kdo se spozna nanje?“

Sobo je napolnila mučna tišina, ki jo je pretrgal Pemci:

„Dobro, da imamo Mihajla in še nekaj naših, njemu podobnih. Rus nam kar naprej vlačijo iz Gorice ukradene avtomobile, včasih prazne, včasih pa natovorjene. Poglejta, kaj je privlekel pred nekaj dnevi.“

Odprl je vrata v kamro. Prostor je bil od vrha do tal napolnjen s svežimi aktovi.

„To je arhiv neke nemške divizije in njen plen, arhiv italijanske goriške komande. Pripeljal ga je z mišjimi gnezdi vred. Vražjo srečo ima. Vse se mu posreči. Preoblečen v nemškega oficirja je odstavil vojake, ki so ravnokar naložili kamion, poslal šoferja v kasarno, sam pa je sedel za volan in odpeljal mimo vseh straž naravnost na osvobojeno ozemlje.“

Na cesti ob reki je zapel motor z visokim, vreščočim glasom. Ozrli so se skozi prašno okno. Motorist je drvel v vas in švignil mimo njih, kot bi dirkal. Sredi vasi je napravil drzen zavoj, tako da je podrsal z nogo in dvignil oblak prahu, se obrnil in počasi pripeljal pred hišo.

„Rus je, kajpa! Kdo ve, kje je spet staknil tega hudiča,“ je rekel Pemci.

Dule se je nasmehnil:

„Se vprašaj! Tam, kjer je staknil kamione! To je motor za podpolkovnika Ribačenkova, šefa sovjetske vojne misije. Pred tednom dni sva se menila, da mu ga bo pripeljal. Rad bi se mu prikupil. Saj veš, kako je. Vsak na svoj način se trudimo, da bi ugajali tistim, od katerih je odvisna naša usoda, ali pa vsaj opozorili nase. Pred nekaj dnevi smo

KRALJ SLADKOSNED

Nekoč je živel kralj, ki je bil sila sladkosneden. Če mu je kdo le omenil besedico kruh, je bil ves dan slabe volje. Tako hudo je bil sladkosneden, da so mu v grajskih pečeh komaj napekli dovolj slaščic. Kadar je na sprehodu srečal otroke, ki so jedli kolačke, je toliko časa klepetal z njimi, dokler mu ni vsak dal koščka na pokušnjo. Če pa je iz kakšne hiše zadišalo po potici, je kralj vstopil ter se ni prej odpravil, dokler mu ni gospodinja postregla. Ker pa je bil dober kralj, ki ni nalagal davkov, so ga ljudje imeli radi.

„Za kralja se vendar ne spodobi, da bi prosjačil pri svojih podložnikih za sladkarije,“ so se jezili njegovi svetovalci in si belili glave, kako bi stvar uredili. Kralj se namreč tudi na posvetih in kdo ve kako izkazal, o ničemer drugem se ni hotel pogovarjati kot o slaščicah. Naposled so se svetovalci domislili, da mu postavijo grad iz samih sladkarij. Lahko si mislite, da je kralju ta zamisel nadvse ugajala.

Vrli svetovalci so poklicali zidarje od blizu in daleč, iz domovine in tujine, in ti so se ročno lotili dela. Dan in noč so na gradbišču vozili zvrhani vozovi tort, potic, piškotov in opek iz kandisovega sladkorja. Tudi kralji drugih dežel so priskočili na pomoč in pošiljali darila. Kitajski cesar je na primer poslal čokoladno pohištvo, okrašeno z mandeljni, carigrajski sultan topove iz turškega medu, a ruski car celo svečnike iz ledene smelane.

UGANKE

Po glavi so me počili,
in rep so mi zabili,
kjer so me zabili,
tam so me pustili. (110402)

Zunaj usnje,
znotraj nič,
za njo se podi
fantič. (0802)

Ni hud, čeprav rožičke ima,
ker bosti z njimi nič ne zna,
kjer se ustavi mu da,
ta rogonosec je doma. (2104)

Ko je bil grad sezidan, je že po vsem svetu primanjkovalo sladkarij in dežela sladkosnednega kralja je skoraj obubožala. Pravijo pa, da je bil grad tako razsežen, da je bila na enem koncu pomlad, ko je na drugem že domovala jesen.

Da bi vse skupaj čimbolj slovesno proslavili, je velel kralj povabiti množico ljudi z vseh vetrov. Sprehajali so se po dvoranih, pokušali to in ono steno, snedli tu in tam kos pohištva in celo streljali s topovi iz turškega medu. Med povabljenimi pa je bila tudi neka vila, ki je potožila kralju, ko je šel mimo: „O kralj! Ko bi vedel, kako lačna sem!“ „Šaljivka ti,“ ji je smeje požugal kralj. „Res sem lačna,“ mu je zatrdila vila.

Kralj ji je z roko pokazal naokoli: „Izberi si, kar ti poželi srce! Vsega je na pretek!“ „Tistega, kar bi jaz rada, ni v teh dvoranih!“

„Kako da ne?“ se je začudil kralj.

Vila je resnobno odkimala in kralj jo je radoveden pobaral, kaj je vendar tisto, česar ne premore njegov grad.

„Košček kruha,“ mu je odvrnila.

„Kruha? ... Najbrž misliš na medeni ali čokoladni kolač?“ se je nasmehnil kralj.

„Ne ... Navaden košček kruha!“

Zdaj se je kralj popraskal za ušesi, a ker je bila vila dobra ženska, ji je hotel ustreči. Zato je prišel brskati po kotih in stopniščih, če bi morda le našel kod pozabljeno skorjico kruha. Tako je taval iz dvorane v dvorano, se vzpenjal v vitke stolpiče in se, ne da bi vedel kdaj, navsezadnje še izgubil. Oziral se je, klical, vendar ni bilo videti žive duše, ki bi mu pokazala pot. Utrujen je zlezel na najbližji čokoladni stol in kar ondi zaspal. „Košček kruha, košček kruha,“ mu je še v sanjah rojilo po glavi.

Drugo jutro se je napolnil dalje. Toda minevali so dnevi, tedni, meseci in prišla je že druga zima, a kralj je še vedno blodil po prostranih dvoranih svojega gradu. Ko pa je prišil mrz, so postali zidovi iz potic tako trdi, da jih ni bilo več moč jesti. In ob čokoladnih stolčkih si je kralj skoraj polomil zobe.

Nekega jutra se je zbudil ves premrl. Mrz je poslikal po oknih čudovito lepe rože. Kralj jih je gledal in žalost ga je obšla ob misli, da bo moral umreti ...

Toda glej! Nenadoma je posijalo toplo spomladansko sončece in prijazen glas je pobaral kralja: „Kaj mi še nisi poiskal koščka kruha?“

„Ne,“ je ta skrušeno odvrnil.

„No, nič hudega! Dobro voljo si pa le pokazal in to je tudi že veliko,“ ga je potolajila vila, zamahnila z roko in v hipu sta se spet znašla v kraljevih dvoranih.

Gostje so se sicer že zdavnaj razšli, a dvorjani so še vedno zvesto čakali svojega kralja. Ko so ga spet uzrli, so radostno planili k njemu in ga zasuli z vprašanji. Pollej pa so pohiteli, da bi mu postregli z njegovo najljubšo torto. Toda veste, kaj se je zgodilo? Kralj je torto odklonil in poprosil za košček kruha ... Služabnikom je od presenečenja pladenj kar zdrknil iz rok. Nato pa so zdirjali v prvo hišo, kajti v gradu že dolgo niso pekli kruha, in se vrnili z mehkim, pravkar pečenim hlebcom. S kakšno slastjo ga je pohrustal kralj!

Kaj pa je bilo potem s tistim velikanskim gradom iz samih sladkarij, se najbrž vprašujete? Takole je odločil kralj: Velel je povabiti otroke z vsega sveta. In prišle so vojske dečkov in deklic ter se ročno lotile posla. Poslej ni minil dan, da ne bi končala kakšna dvorana v mladih trebuških. Pa vendar je preteklo nekaj let, preden so pospravili šele polovico gradu.

Medtem se je kralj postaral. Noge ga niso več držale in občepel je na prestolu. Zato so ga nosili iz dvorane v dvorano, da je lahko poslušal veselo čebljanje sladkajočih se otrok. Za slaščice ni več maral, pač pa je do konca svojih dni najraje hrustal krajčke lepo zapečenega kruha.

HRAST IN JABLANA

Na robu gozda je rastel hrast na bližnjem travniku pa jablana.

Hrast si je vsako leto ogledoval in občudoval soseda, kako v vsakem letnem času menja obleko.

Spomladi, ko je sonce že ogrelo zemljo, se je prebudila jablana. Oblečeno v bel pajčolan jo je gledal hrast, ki je še iztezal gole veje proti soncu.

Čez nekaj časa sta si obadva nadela zeleno obleko. Tedaj je hrast čutil, da je le enak jablani. Kmalu pa je ta spet dobila novo obleko. Njeni plodovi so bili tudi vedno večji. Pa je postal hrast nevoščljiv. Potožil je jablani, kako nesrečen je, ker ne more obroditi. Jablana pa mu odvrne:

„Čakaj, ljubi hrast, vse pride o svojem času.“

Minevali so dnevi, meseci ... Prišla je zopet pomlad, rastel je hrast, razbohotila se je jablana. Pa se stara jablana nekega dne oglasi:

„Dragi hrast, zdi se mi, da se je tvoja velika želja izpolnila!“

Zapihal je vetrič, se poigraval z njegovim listjem in plodovi ter šušljali:

Deček nima kapice, kapica ima fantička, prišle so hude sapice, vzele niso kapice, vzele so fantička.

Hrast, ki se je od veselja komaj zavedal, kaj se dogaja, se

je še bolj predal vetru, da se je poigraval z njegovimi plodovi. Od tedaj je bil sila ponosen. Njegovo sosedo pa so obiskovali otroci in jedli njene sadeže. Za hrast se nihče ni zmenil.

Pa je prišla jesen, z njo hude sapice in odletavali so fantički. To so plodovi hrasta, katerim pravimo želon. Vse polno jih je bilo na tleh. Nekoč je prišla pod hrast iz gozda družina divjega prašiča. Nahrnila se je z želodom. Kako srečen je bil hrast! Pod hrast pa so prišli tudi otroci. Nabirali so želon in ga odnesli domov. Hrast, ki je bil že prej tako srečen, je bil nadvse vesel, da je tudi on koristen. Od tedaj je bil ponosen in ko je prišla zima, sta oba z jablano lepo zasanjala.

Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Tone Svetina: UKANA — Ton

skupaj pili in se pogovarjali o skorajšnjem koncu vojne. Preklete smo se ga nabrali in dobre volje smo bili. Sredi veselja se je Mihajlo nenadoma zresnil in postal žalosten. Ko smo le drezali vanj, nam je dejal: „Zavidam vam, ker se lahko veselite konca vojne. Jaz pa se ga bojim. Kdo ve, kaj bodo napravili z nami ... Pregrešili smo se ... Najraje bi ostal kar tu, pri vas, če bi me vzeli medse. Ko pa sva bila kasneje sama, mi je zaupal: „Pri nas ni vse tako, kot si vi mislite. Nebeške predstave imate o našem redu. Pri nas so jo mnogi skupili. Dovolj je, da gledaš na pot do uresničenja ciljev drugače kakor oblast ...“ Smejal sem se mu. Samo začudeno me je gledal in nadaljeval: „Prav gotovo nas čaka vojno sodišče in nekaj let v Sibiriji.“

„Ali mu ti verjameš?“ je vprašal Pemc.

„Mene ima rad in mi mnogo zaupa. Vem, da se izpostavlja dan za dnem, kot bi namenoma izzival smrt. Do zdaj ni bil deležen še trohice priznanja in ne prijazne besede od predstavnika svoje dežele. To ga spravlja v obup. Ribačenko prezira vse, ki so iz kakršnegakoli razloga oblekli nemško uniformo.“

Na vrata je močno potrkalo. Vstopil je Mihajlo, zvrhan in živahen. Pozdravil je in poročal, da prihaja iz Gorice, kjer si je od motokurirjev pred štabom policijskih enot sposodil ta novi BMW, s katerim upa, da bo razveselil šefa sovjetske misije.

„Kako, tovariš Dule? Ali mu ga lahko dam? Ali ga bo sprejel?“ je vprašal.

„Lahko mu ga podariš. Govoril sem z njim in vse uredil. Vzel ga bo. Kar pelji mu ga.“

„Spasiba, spasiba, tovariši,“ se je zahvaljeval, kot bi dobil dovoljenje za dopust. Črne oči so se mu zvesto lesketale. Znal je biti hvaležen kot malokdo. Ni mogel pozabiti, da mu je Dule kot divizijski komandant zaupal na prvi po-

gled, ko je stopil predenj še v nemški uniformi, in da je imel zanj vedno dobro besedo.

Preden je motor odpeljal, so mu morali posoditi krtačo, da si je očistil obleko in škornje. Pred sovjetskega oficirja je hotel stopiti urejen.

„Oprostite mi,“ se je opravičeval in se krtačil. „Skušajte me razumeti. Če bomo šli kdaj nazaj v domovino, bo tam držalo tisto, kar bo napisal podpolkovnik.“

Skozi okno so ga opazovali, kako se je pred vrati sovjetske misije, kamor je pripeljal motor, ustavil in se obočeval. Nekajkrat si je popravil obleko. Zdelo se jim je, da ga je bolj strah, kot če bi šel s kovčkom eksploziva med Nemce.

Dule in Pemc sta zmajala z glavo. Tudi Blisk, ki je bil z Rusom že nekajkrat v akciji, kjer se je čutil njegovemu pogumu in hladnokrvnosti, ni mogel razumeti, pred kakšno nevidno silo najdrznejši izmed najdrznejših tako okleva.

Kmalu so se vrata odprla. Sovjetski podpolkovnik je stopil na dvorišče, kjer je stal motor. Ravnodušno si ga je ogledoval od vseh strani, kot bi mu ga pripeljali na ogled iz trgovine. Ko je Mihajlo udaril s petami in salutiral, je na ustnicah podpolkovnika zaigral komaj opazen smehljaj.

Mihajlo se je vrnil vesel kot otrok. „Harašo, harašo — bilo je dobro. Zadovoljen je. Samo da ga je vzeli!“

Šef sovjetske misije je bil dosleden človek, ki je cenil žrtve svoje domovine v boju za obstoj. Vse, ki so klonili pred Nemci, je preziral. Imel jih je za krivce začetnih porazov in naglih nemških uspehov. Zanj ni bilo nobenega opravičila. Tudi tisti, ki so se vdali sovražniku, da bi si rešili glavo, so bili izdajalci sovjetske domovine. Ta svoj prezir in sovraštvo je pokazal vsem od kraja. V korpusu so imeli že cel bataljon Azerbejdžanov iz Turkestanske divizije, ki so iz Rdeče armade prestopili v nemško vojsko in iz nemške vojske v partizansko. Ta bataljon so uporab-

ljali vedno tam, kjer je bilo najbolj nevarno. Zato so se njegove vrste naglo redčile.

Dule in Pemc sta tolažila Mihajla, naj si ne dela skrbi, saj bo dobil od partizanov potrdilo, kako se je izkazal v slovenski partizanski vojski.

Ves ganjen, skoraj solzan se je zahvaljeval. Kdo ve, kakšni vzgibi delujejo v duševnosti tega človeka, ki je ves mehak, neboljen in osamljen, hkrati pa nepopisno drzen in trd ... Imel je samo nje — skupino diverzantov okoli Pemca, Duleta in Lazarja. Zanje bi vsak trenutek tvegaval življenje. Ni bilo naloge, pred katero bi se obočeval. Zmeraj je odgovarjal „razumem“ in „bom“, nikoli ni izrazil kakšnih pomislekov.

Ko je Rus odšel s plastikom v kovčku in kapljo novega upanja v srcu novim podvigom naproti, je Pemc zbral papirje, karte in skice. Končane so bile zadnje priprave obveščevalnega značaja za napad na belogardiste. Le-ti so se bili uklenili v hrbet korpusu ter postajali vsak dan bolj napadalni in nevarni. Zbrani so bili zadnji, najnovejši podatki o njihovi moči ter bojnih sposobnostih nemških in belogardističnih postojank, ki so oklepale operacijsko področje.

Pozdravili so se in se razšli.

Duleta so klicali na poveljstvo korpusne in pokrajinske Ozne, kjer je bil najavljen prihod enega izmed centralnih načelnikov, ki je reorganiziral to službo. Ker je moral Blisk poročati Maksu, sta imela isto pot. Zato mu je Pemc posodil konja.

Z Duletom sta odjezdila v sončni dan vzdolž reke proti Zgornji Trebuši, kjer je bilo zakamuflirano poveljstvo obveščevalne službe. Spotoma sta se na sotočju rek slekla in okopala.

(Dalje v prihodnji številki)

Pravna zaščita koroških Slovencev

S Koroških
kulturnih
dni

Tu ne bom govoril o ustavnih določilih, ki splošno zagotavljajo vsem državljanom ne glede na njihovo narodnostno, jezikovno, rasno ali versko pripadnost formalno in faktično enakost pred zakonom; niti nočem govoriti o osnovnih človekovih in državljanovih pravicah, ki so prav tako zagotovljene vsem državljanom v ustavi. Če jih kljub temu omenjam, potem zaradi tega, ker očitno še ni prodrlo v zavest vseh, da te splošne v državnem temeljnem zakonu zagotovljene pravice veljajo tudi za koroške Slovence. Sicer je npr. razburjanje, da se ne upošteva dejstva, da je bil pripadnik slovenske narodnostne skupnosti (Janko Ogris) izvoljen v koroški deželni zbor, popolnoma nerazumljivo. Ne da bi hotel s tem zanikati priznanja in ne pozitivno oceniti dejstva, da se je socialistična stranka odločila postaviti na svojo listo tudi koroškega Slovenca, pa je prikaz tega dejstva kot izraz posebne naklonjenosti in širokogrudnosti hkrati dokaz, da na splošno obstoja najmanj mentalna rezerva, da bi veljala ta osnovna pravica tudi za koroške Slovence.

Tako postavljanje potrjuje, da za javno mnenje velja glede osnovne, v ustavi zajamčene za vse enake pravice do javnih mest in do pasivne volilne pravice, vsaj kar se tiče pripadnikov slovenske narodnostne skupnosti, kot načelo in pravilo tozadevna diskriminacija in upoštevanje te temeljne svobodine in pravice kot nekaj izjemnega, kar gre baje že preko te osnovne ustavne pravice. V tem morda najbolj vidimo, da tudi najbolj demokratično, ustavno zajamčeno določilo tistemu, ki je šibkejši in nima oblasti, ne zagotovi niti ne temeljnih svobod; hkrati pa tudi vidimo, kako se v življenju in v dejanski stvarnosti prepleta pravna plat in družbeno-politična ter zgolj človeška stran vprašanja enakopravnosti manjšine odnosa narodnostne skupnosti.

S tem pa smo že pri osnovni ugotovitvi, da je manjšini, če hoče obstati in se razvijati ter sodelovati v družbi in biti na njej soudeležena, potrebna posebna zaščita. Le-ta pa nikakor ni nek privileg, kakor to nekateri postavljajo, kajti privileg pomeni vedno nekaj pozitivnega, kar dviga nosilca privilega nad splošnost, medtem ko narodnostna ali manjšinska zaščita nosilca take zaščite le brani in varuje pred večino.

Tudi to je treba pibiti v razčistev pojma narodnostne zaščite, ker smo tudi tozadevno vsak dan priče napačnega postavljanja, ki mu čestokrat nasledimo celo sami in s tem škodujemo lastnim prizadevanjem.

Naj še poudarim, da se nočem baviti z zgodovino predmetnega vprašanja, ker bi to preseglo okvir predavanja, predvsem pa v tem kratkem času ni mogoče zajeti vseh dejavnikov, ki vplivajo na to široko tematiko.

Omejiti se torej hočem zgolj na formalno-pravno plat veljavne zaščite slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in prikazati pravno problematiko njene vsebine in uporabe iz notranje-državne in mednarodnega vidika. Predno pa preidem k temi sami, je potrebno, da tolmačim še nekaj pojmov, kakor jih razume sodobna manjšinsko-pravna znanost.

Kot manjšino razumemo skupino ljudi z določeni posebnostmi kot antitezo k večini ali splošnosti, kar pa ni nujno razumeti tudi številčno. Manjšina je torej sinonim za skupino. V kolikor je ta manjšina pravno eksistentna, se pravi, v kolikor je njen obstoj pravno priznan, gre za resnično, pravo manjšino; v kolikor pa pravno ni priznana, gre za nepravno manjšino, kot npr. pri beguncih ali tujih delavcih, če so se naselili nekje v večjem, upoštevjanju vrednem številu.

O taki manjšini tu ne govorimo; nas zanima le prava manjšina, ki je pravno priznana in s tem v nekakem napetem odnosu do večine; čim preneha to napeto razmerje, se ne more več govoriti o manjšini.

Posebna vrsta manjšine je tako imenovana "narodna skupnost", ki je prava manjšina, avtohtona, to je živeča na lastni, podedovani domači zemlji s ciljem ohranitve svoje kulturne, jezikovne in nacionalne samobitnosti. Medtem ko manjšina na sploh lahko zahteva le formalno enakopravnost, ima narodna skupnost pravico do posebne zaščite svojega obstoja in razvoja, in to ne glede na njeno številčno moč.

Državna pogodba iz leta 1955 sicer govori le o nacionalnih manjšinah, vendar so pod tem pojmom mišljene narodne skupnosti.

Naj končno tolmačim še razne oblike narodnostne zaščite. Tu imamo

- po namenu zaščite:
 1. zgolj zaščito pred diskriminacijo,
 2. zaščito z nalogo pospeševanja narodnostnih in kulturnih teženj;

- po subjektu zaščite:
 1. individualno zaščito, torej zaščito zgolj posameznega člana narodnostne skupnosti,
 2. kolektivno zaščito, to je zaščito narodne skupnosti kot celote;

- po načelu ugotavljanja predmeta zaščite

1. načelo objektivnih znakov,
2. načelo priznanja;

- po načinu določitve krajevne obsežnosti manjšinske zaščite

1. teritorialni princip,
2. zgodovinski princip,
3. priznavalni princip,
4. mešani princip;

- po osnovi zaščite

1. ali je notranje-državna,
2. ali je mednarodno zajamčena.

Ob vseh teh delitvah in variantah pa je še mnogo najrazličnejših odtenkov zaščite, kakor se pač izražajo konkretno v danem času in prostoru.

Za kakšno manjšino in zaščito v posameznem primeru gre, je stvar pravilne interpretacije formalnega zaščitnega akta — zaščitne pogodbe ali ustavnih in zakonitih zaščitnih določil. Za interpretacijo posameznih določil pa je treba upoštevati: Po avstrijskem pojmovanju zlasti po razsodbi Ustavnega sodišča z dne 14. 10. 1961 (G 2/61) so državne pogodbe po svojem izvoru mednarodne norme, ki pridobijo svojo notranje-državno veljavnost s transformativnim aktom splošne narave in odgovarjajo, ne da bi dobile obliko zakona, v formalnem smislu dejansko zakonom. Izrecno ugotavlja ta razsodba, da državne pogodbe brez formalnega označenja "ustavnega določila" nimajo značaja ustavne norme, marveč zgolj značaj navadnega zakona (Wiener Zeitung, št. 294/1961).

Za določila takih državnih pogodb, ki vse-

nih dežel, da zavzamejo k vprašanju pismena stališča. Nobenega stališča nista zavzeli nižje-avstrijska in — nerazumljivo ali pa značilno — gradiščanska deželna vlada, medtem ko sta koroška in predarlška deželna vlada iznesli mnenje, da so za to vprašanje pristojne dežele. Vse ostale deželne vlade, torej dunajska, zgornjeavstrijska, solnograška, tirolska in štajerska, kakor tudi zvezna vlada pa so se jasno izrekle za pristojnost zveze. Dunajska in zgornjeavstrijska deželna vlada ter zvezna vlada so zastopale celo mnenje, da so za predmetno zadevo, torej za reševanje manjšinskih vprašanj, potrebni ustavni zakoni. Zanimivo je, da se je za pravice manjšin najbolj zavzela zgornjeavstrijska deželna vlada.

Po teh uvodnih ugotovitvah in razjasnitvah prihajamo končno k zaščitnim določilom samim. Le-ta so zapodena:

1. v členu 19 državnega temeljnega zakona;
2. v členih 66 — 68 senžermenske mirovne pogodbe;
3. v členu 8 zveznega ustavnega zakona;
4. v členu 7 avstrijske državne pogodbe 1955;
5. v členu 14 evropske (splošne) konvencije v zaščito človekovih pravic in osnovnih svobod (z dne 4. 11. 1950 in veljavne za Avstrijo z objavo v zveznem zakonskem listu št. 210/1958);
6. v protokolu št. 4 Evropskega sveta (ki ga je Avstrija ratificirala z objavo v zveznem zakonskem listu št. 434/1969);
7. v konvenciji Združenih narodov o preprečevanju in kaznovanju genocida (z dne 9. 12. 1948, ki je stopila v veljavo dne 12. 1. 1951 in bila s strani Avstrije ratificirana leta

V zadnjih številkah smo na tem mestu objavili predavanja, ki sta ju imela na zadnjih Koroških kulturnih dneh dr. Franci Zwitter (Manjšinska zaščita na Koroškem in drugod) in dr. Pavel Apovnik (Zakon o dvojezičnih napisih in njegove očitne pomanjkljivosti s pravnega vidika). Tokrat pa objavljamo prvi del predavanja, ki ga je imel dr. Franci Zwitter na Koroških kulturnih dneh leta 1970, kjer je govoril o „pravni zaščiti koroških Slovencev“.

Ceprav je od takrat minilo že nekaj časa, se na stvari kot taki bistveno ni dosti spremenilo — razen da je bil lani izglasovan zakon o dvojezičnih napisih in da je potem sledila vsem dobro znana eskalacija nemškega nacionalizma z vsemi sramotnimi dogodki. Ravno ti dve dejstvi — namreč zakon o dvojezičnih napisih in gonjo proti njegovi izvedbi — je razumljivo treba upoštevati, ko zdaj objavljamo predavanje iz leta 1970.

V ostalem pa so ugotovitve predavatelja vse do danes ohranile svojo aktualnost in zanimivost, kar vsekakor upravičuje sedanje objavo.

Uredništvo

bujejo potrebo spremembe kakega zakona ali ustave, mora torej parlament sprejeti odnosa skleniti spremembo navadnega zakona z absolutno večino ob navzočnosti ene tretjine „quoruma“, spremembo ustavnega zakona pa z dvo-tretjinsko večino ob navzočnosti polovice „quoruma“. Poleg tega mora biti taka sprememba naknadno nujno formalno označena kot „ustavno določilo“. Zato je pomembno in važno, da imajo po vzezem ustavnem zakonu z dne 4. 3. 1964 določila paragrafov 2, 3 in 4 člena 7 državne pogodbe veljavnost ustavnih določil.

Za interpretacijo je merodajno edinole besedilo zakona ali državne pogodbe, nikakor pa niso merodajne objasnjevalne pripombe v vladnem predlogu zakonskega osnutka (razsodba Upravnega sodišča z dne 28. 5. 1953, št. 694/52 Slg. NF 2555/A) ali pa napisi zakonskih predpisov (razsodba Upravnega sodišča z dne 31. 5. 1957, št. 1938/56, Slg. NF 4362/A).

Končno je treba v tej zvezi upoštevati, da velja pri senžermenski pogodbi kot avtentično francosko besedilo, medtem ko so pri avstrijski državni pogodbi 1955 angleško, francosko, rusko in nemško besedilo avtentična in popolnoma enakopravna.

Ob razlikah pri avtentičnih besedilih državnih pogodb je smatrati tisto besedilo kot odgovarjajoče volji pogodbenih partnerjev, ki vsebuje najmanj omejevanj osnovnih svobod in ki je potemtakem za državljana ugodnejše (Fleischer Giacometti, Bundesstaatsrecht, Zürich 1949, 564).

Po razsodbi Ustavnega sodišča z dne 19. 3. 1958, opr. št. K II-3/57, objavljeni v zveznem zakonskem listu št. 112/1958, spadajo pod pojem „zvezna ustava“ (člen 10 odst. 1 št. 1 zveznega ustavnega zakona) osnovne pravice in s tem tudi narodnostno odnosa manjšinsko pravo.

Ta razsodba je izšla na vprašanje koroške deželne vlade, kdo da je pristojen za „zakon o ugotavljanju manjšine“, za katerega je deželna vlada že pripravila osnutek. Ustavno sodišče je nato pozvalo deželne vlade vseh zvez-

1958 ter objavljena v zveznem zakonskem listu št. 91/1959);

8. v členu 27 Mednarodne konvencije o državljanstvih in političnih pravicah, ki jo je sprejela OZN dne 16. 12. 1966, medtem ko je Avstrija do danes še ni ratificirala.

V konkretnem izvajanju gornjih določil sta do danes izšla samo dva zakona, in sicer tako imenovani

1. manjšinski šolski zakon in
2. manjšinski zakon o sodnem jeziku, oba z dne 19. 3. 1959.

(Medtem je bil sklenjen še zakon o dvojezičnih topografskih označbah in napisih z dne 6. 7. 1972 — op. ured.).

Člen XIX državnega temeljnega zakona vsebuje glavno in osnovno normo narodnostnega prava v avstro-ogrski monarhiji in je po pravni praksi monarhije neposredno izvršen, ne da bi bila potrebna posebna izvršilna zakonodaja.

V praksi prve avstrijske republike je zlasti predstnik avstrijskega Ustavnega sodišča dr. Ludwig Adamovič zastopal mnenje, da je bilo temu členu derogirano z določili členov 66 — 68 senžermenske pogodbe, ki imajo ustavno zakonsko veljavnost. Vendar gre za samo razsodbo Ustavnega sodišča z dne 17. 12. 1952, B 16P/52, da se nikakor ne more govoriti o stalni pravni praksi. Nasprotno je danes večina znanstvenikov ustavnega in narodnostnega prava mnenja, da člen XIX državnega temeljnega zakona slej ko prej velja in to mnenje zastopa tudi avstrijska vlada sama, ker v odgovoru na tozadevno vprašanje Združenih narodov in Evropskega sveta izrecno poudarja veljavnost člena XIX državnega temeljnega zakona. Znanstveniki, ki utemeljeno zagovarjajo veljavnost člena XIX državnega temeljnega zakona, prihajajo do zaključka, da je treba v členu XIX označena ljudska plemena istovetiti s pojmom „narodnih manjšin“, v kolikor gre za avtohtone narodnostne skupnosti in ne le za številne manjšine.

Ni torej nobenega pomisleka proti taki interpretaciji in lahko trdimo, da člen XIX državnega temeljnega zakona slej ko prej velja.

To pa pomeni, da gre glede prvega odstavka, ki govori o enakopravnosti vseh narodnih plemen in poudarja, da ima sleherni narodno plemo nedotakljivo pravico do varovanja in gojitve narodnosti in jezika, za pospeševalno narodnostno pravo, ker je le tako razumeti besede o „varovanju in gojitvi narodnosti in jezika“, da gre za osnovno, dejansko in ne le za formalno enakopravnost. Hkrati pa so v tem določilu tudi osnove „kolektivne zaščite“, kajti jezika ne more gojiti le posameznik, marveč je gojitev kulture in jezika stvar skupnosti v odnosu in sožitju z drugimi kulturnimi in jezikovnimi skupinami. Ker gre pri pojmi „varovanje in gojitev“ za splošne pojme, je pod gojitvijo v smislu judikature staroavstrijskega Upravnega sodišča razumeti najmanj primerno udeležbo na javnih pospeševalnih sredstvih za gojitev kulture in jezika.

Prav tako je slej ko prej veljaven tudi 2. odstavek člena XIX državnega temeljnega zakona, ker je v smislu pojmov zakonodajalca in judikature za časa sprejetja tega člena na južnem Koroškem slovenščina tudi danes še „v deželi običajen jezik“. S tem slej ko prej velja določilo: enakopravnost vseh v deželi običajnih jezikov — jasno mišljeno nosilec te pravice odnosa oseb glede uporabe jezika, ki je v deželi uporaben — „v šoli, v uradu in v javnem življenju je zagotovljena“.

Isto velja končno tudi za 3. odstavek člena XIX državnega temeljnega zakona, ki pa mu je z obveznostjo priučenja nemškega državnega jezika v smislu člena 8 zveznega ustavnega zakona za člane manjšine gotovo vsaj delno derogirano, čeprav nekateri znanstveniki ustavnega in narodnostnega prava z razločevanjem med državnim odnosa „deželnim jezikom in v deželi običajnim jezikom“ niti v tem primeru ne vidijo vzroka, da bi ugovarjali nadaljnji veljavnosti tega ustavnega določila državnega temeljnega zakona. Nasprotno opozarjajo na dejstvo, da tudi to določilo ne vsebuje le zaščitnega pospeševalnega narodnostnega prava, marveč hkrati kaže tudi na za-rodke kolektivne narodnostne zaščite.

ČLENI 66 — 68 SENŽERMENSKE POGODBE

Ceprav je s prenehanjem Zveze narodov odpadla možnost postopka v zaščito manjšin, ker OZN nikakor ni prevzela nalog Zveze narodov, je mnenje pravne znanosti pa tudi avstrijske judikature, zlasti tudi Ustavnega sodišča, da imajo členi 66 — 68 senžermenske pogodbe slej ko prej svojo notranje-državno pa tudi mednarodno veljavnost. To je treba poudariti zaradi tega, ker so nekateri teoretiki in sam glavni tajnik OZN mnenja, da so pogodbe v zaščito manjšin izza dobe po prvi svetovni vojni izgubile svojo veljavnost ali pa imajo samo še notranje-državno veljavnost (7. 4. 1950, K. Doehring, ZÄUR 1954, Erik Carsten, Fre Moden S 510).

Vendar je treba poudariti, da gre pri teh določilih samo dozdevno za izrazito manjšinsko ali narodnostno pravo. V resnici veljajo namreč ta določila za vse avstrijske državljane, ki pripadajo kakim jezikovnim manjšini, ne glede na to, ali gre tu za dejanske prave manjšine ali tudi samo za posameznike ali pripadnike neke nenemške skupnosti. Praktično ima torej vsak državljan, ki ne govori nemško, pravico do „primernih olajšav“ — uporabe svojega jezika pred sodišči, prav tako pravico do ustanovitve dobrodelnih, verskih in socialnih ustanov, šol in vzgojnih zavodov na lastne stroške, ter pravico, da v teh uporablja, kakor se mu ljubi, lastni jezik in svobodno goji svojo vero.

Važno je tudi poudariti, da gre pri teh določilih za izrazito individualno pravo in individualno zaščito, ki je veliko večji meri zagotovljena posameznikom v želo po državnem temeljnem zakonu in zlasti v členu XIX tega zakona.

Edino res praktičnega pomena za narodne skupnosti med tozadevnimi določili senžermenske pogodbe je člen 68, ki določa, da bo avstrijska vlada v „mestih in okrajih“, kjer stanuje „razmeroma pomembno število“ dvojezičnih torej nenemških avstrijskih državljanov, skrbela za „primerno olajšavo“, da zagotovi, da bodo nudili v ljudskih šolah otrokom teh avstrijskih državljanov pouk v njihovem lastnem jeziku. Nadalje bo v mestih, kjer stanuje razmeroma pomembno število avstrijskih državljanov, ki pripadajo rasi, verski ali jezikovni manjšini, tem manjšinam zagotovljena primeren delež v korist in uporabo od vseh vsot, ki bodo iz javnih sredstev v državnem, občinskih in drugih proračunih eventualno izdane za vzgojne, verske ali dobrodelne namene. (Se nadaljuje)

ZAKOPANE:
DOBRA MESTA

Na 28. memorialu Br. Czecha in H. Marusarza v Zakopanah na Poljskem, ki je trajal od 16. do 18. marca, so Avstrijo zastopali trije skakalci iz Zahomca. Udeležili so se obeh skakalnih prireditev na 90-metrski skakalnici in se med 86 skakalci iz Nemške demokratične republike, Jugoslavije, Poljske in Švice uvrstili razmeroma dobro. Na prvem tekmovalstvu je bil Hanzl Wallner trinajsti, dosegel pa je skoke 98 m in 97 m ter oceno 198,5 točk. Za primerjavo navajamo, da se je zelo odlični vzhodnonemški tekmovalček Wosipivo uvrstil šele za Wallnerja. 24. mesto je zasedel Hanzl Milonig (92 m in 97 m, 175,17). Najboljši Jugoslovian je bil Loštrec na 9. mestu (102 metrov, 97, 5 m, 202,8).

Tudi na drugem tekmovalstvu je bil najboljši Hanzl Wallner. Zasedel je 11. mesto (90 m, 97,5 m, 191,5). Dvajseti je bil Milonig (96,5 m, 95,5 m, 179,3) zaradi padca. 25. mesto pa je dobil Seppi Gratzler (82,5 metrov, 86,5 m, 159,1). Stari svetovni rekorder iz Planice Manfred Wolf je zasedel šele 32. mesto.

Najboljši obeh skakalnih tekmovalcev je bil Poljak Pawlusjak.

PRELOVŠEK
ŽRTEV NOVEGA PRAVILA

Na jubilejnih 75. holmenkollenskih tekmah v Oslu je v smučarskih skokih zmagal Švicar Hans Schmid. S skokoma 81 m in 89 m in oceno 227,8 je bil prvi pred svetovnim prvkom v smučarskih poletih Hansjörgom Aschenbachom (81, 87 m, 225,0) iz NDR. Najdaljši skok na 80-metrski skakalnici pa je poletel Jugoslovian Marjan Prelovšek, ki je pristal pri 91,5 m in je le za pol metra zaostal za rekordom skakalnice. Serijo, v kateri je Prelovšek poskrbel za senzacijo, so sodniki razveljavili in skrajšali zalet. Prelovšek se je moral zadovoljiti v končni uvrstitvi z 12. mestom (75 m, 86,5 m, 208,6 točk).

Avstrijski skakalci se tudi na Holmenkollenu niso mogli uveljaviti. Najboljši je bil Rudi Wanner na 15. mestu (76 m, 86 m, 211,8 točk). Karl Schnabl iz Zahomca je zasedel 26. mesto, po prvi seriji pa je bil celo najboljši Avstrijec. Za njegova skoka 79,5 metrov in 78 metrov je dobil oceno 199,8 točk. Bachler se je uvrstil na 34. mesto, Schwabl pa na 45. Schnabl bo tekmoval ta teden z ostalimi Avstrijci na norveški skakalni turneji.

GRATZER, MILONIG IN WALLNER
V PLANICI

Po vsetovnem prvenstvu v smučarskih poletih na velikanki v Oberstdorfu in po znamenitih holmenkollenskih smučarskih tekmah se bo konec tega tedna oglasila še Planica. Na vrsti je IV. Poldov memorial. Tekmovanje bo na prenovljeni 130-metrski velikanki, ki je najslavnejša izmed vseh skakalnic pod Poncami. Na tekmovalstvu za IV. Poldov memorial se bo zbrala vsa svetovna elita. Za ljubitelje slovenskega športa na Koroškem je to edinstvena priložnost, da si od blizu ogledajo svetovno skakalno elito. Najbližje poti v Planico so preko Podkorena, Trbiža in Ljubelja. Velika priložnost pa se obeta koroškim Slovincem, saj bodo v Planici imeli možnost zasledovati skoke naših rojakov iz Zahomca Seppija Gratzlerja, Hanzija Miloniga in Hanzija Wallnerja.

ZAČETEK V NOGOMETU

25. marca se bo na Koroškem pričel boj v nižjih nogometnih ligah, medtem ko se je prvenstvo v nacionalni ligi in regionalnih ligah začelo že prejšnji teden.

Za nas so zanimivi zlasti podatki slovenskih nogometnih klubov, ki igrajo vsi v 2. razredu.

Slovenski zastopnik v 2. D razredu SAK se je za drugo polovico prvenstva pripravil nekoliko premalo. Nogometaši Slovenskega atletskega kluba so sicer celo zimo trenirali v dvorani, a so na terenu igrali le eno pripravljalo igro. V ponedeljek 19. 3. 1973 so igrali prijateljsko tekmo v Kranju proti Savi iz Kranja. Nogometaši SAK-a so se izkazali nemočni proti nasprotniku, čeprav so deloma narekovali hitro igro. Ves izkupiček te tekme je bil strel na prečko. V protinapadih so se izkazali Kranjčani bolj iznajdljivi in nevarnejši. Ob koncu prvega polčasa so povedli z golom. V drugi polovici je v prvih minutah napadal SAK, potem pa je bil nasprotnik kondicijsko močnejši in je zabil še dva gola. Prijateljska tekma, generalka za nedeljo se je končala 0:3.

V nedeljo 25. marca bo SAK moral igrati prvenstveno tekmo proti HSV iz Celovca v kasarni Lendorf. HSV je lani izpadel iz 1. razreda in velja za nevarnega nasprotnika. Slovenski atletski klub bo po vsej verjetnosti igral v sledeči postavi: Wakounik; Woschitz, Lampichler, Wrolich, Hribar; Singer, Wieser Vinko; Olip, Ferra, Wieser Hanzl in Waldhauser Folti. V ožji krog igralcev spadata še Oražec Mirko in Waldhauser Peter, ki pa sta ovirana zaradi študija.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

Poročila: 5.00 — 6.30 — 8.00 — 10.00 — 13.00 17.00 — 19.00 — 20.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

Dnevne oddaje: (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.05 Ljudske viže — 5.30 Kmetijska oddaja — 5.33 Ljudske viže — 5.40 Jutranja opazanja — 5.43 Pisane jutranje melodije — 6.00 Jutranja gimnastika — 6.35 Glasba in dobri nasveti — 6.45 Deželni razgled — 7.00 Glasbeni mozaik — 7.45 Lokalna poročila — 8.05 Godba na pihala — 8.15 Oddaja za ženo — 9.00 Za prijatelje stare glasbe — 10.05 Operetni koncert — 11.25 Oddaja za podeželje — 11.45 Za avtomobiliste — 13.05 Deželni razgledi — 13.30 Glasba po kosilu — 13.45 Slovenska oddaja — 15.30 Še vedno priljubljeno — 16.15 Ženska oddaja — 18.10 Odmev časa — 18.40 Šport — 18.45 Note in beležke — 18.55 Lahka noč otrokom — 19.03 Pregled sporeda — 19.05 Zabeležite si — 19.35 Melodija in ritem — 20.05 Deželna poročila — 22.10 Šport iz vsega sveta.

SOBOTA, 24. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.55 Glasbeni mozaik — 7.55 Naš hišni vrt — 8.05 Družinski obzorik — 10.00 V žarišču — 10.45 Naša lepa domovina — 13.45 Voščila — 15.30 Godba na pihala — 17.10 Pestro sobotno popoldne — 18.00 Deželni razgledi — 18.35 Mala solistična parada — 19.05 Koračnice — 19.50 Note in beležke — 20.10 Pojoča, zveneča Avstrija — 21.15 Vazali, čolnarji in kamnoseki — 22.20 Plesna glasba po naročilu.

NEDELJA, 25. 3.: 6.10 Igra na orgle — 8.15 Kaj je novega? — 9.45 Dunajski zajtrk z glasbo — 10.30 Radijska pripovedka — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.45 Iz domovine — 14.30 Voščila — 16.00 „Poročiti ali ne“, igra — 17.05 Ljudski koncert — 18.00 Koroške občinske volitve — 19.00 Nedeljski šport — 19.30 Koroške občinske volitve — 20.10 Avstrijska rallye — 21.15 Zadnja postaja Dunaj.

PONEDELJEK, 26. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 8.05 Oddaja za starejše ljudi — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 15.00 Komorna glasba — 16.30 Za otroke — 17.10 Kaj radi slišimo — 17.56 Oddaja kmetijske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneči operetni vodiči — 21.30 Iz avstrijskega glasbenega ustvarjanja.

TOREK, 27. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 In kaj menite vi? — 15.00 Koroška ljudska glasba — 17.10 Ne zaničujte mi mojstrov — 17.56 Oddaja sindikalne zveze — 18.00 Deželni razgledi — 19.50 Note in beležke — 20.10 Zveneča alpska dežela — 21.10 Modri kmet.

SREDA, 28. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Na obisku pri koroških zborih — 14.30 Glasba iz Koroške, Slovenije in Julijske Benečije — 16.30 „Ognjemel“, glasbena komedija — 17.10 V dunajski kavarni — 17.56 Oddaja združenja Industrialec — 18.00 Deželni razgledi — 19.35 Za prijatelja planin — 19.50 Note in beležke — 20.10 „Poročiti ali ne“, igra — 21.10 Zabavna glasba — 21.30 Zvezana dežela poročajo.

ČETRTEK, 29. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Vesele note mojstrov — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Zabeleženo na koroških cestah — 15.00 Komorna glasba — 17.10 Operetne melodije — 17.56 Oddaja zbornice obrtnega gospodarstva — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Avstrijske godbe na

pihala — 19.50 Note in beležke — 20.10 Živali in prazna vera — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja — 22.30 Človek v družbi.

PETEK, 30. 3.: 5.05 Za tiste, ki zgodaj vstajajo — 6.05 Jutranja melodija — 6.50 Glasbeni mozaik — 9.00 Šolska oddaja — 9.30 Klavirska glasba — 10.00 Šolska oddaja — 11.03 Za prijatelje ljudske glasbe — 13.30 Vesele note mojstrov — 14.45 Koroški avtorji: Meina Schellander — 16.30 Za otroke — 17.10 Glasba za konec tedna — 17.56 Oddaja delavske zbornice — 18.00 Deželni razgledi — 19.05 Robert Stolz dirigira — 19.50 Note in beležke — 20.10 Orkestrski koncert — 21.30 Rajska parada.

SLOVENSKE ODDAJE

SOBOTA, 24. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca do srca.

NEDELJA, 25. 3.: 7.10 Duhovni nagovor — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 26. 3.: 13.45 Informacije — Slovenske narodne in prireditelji Borisa Franka — Iz ljudstva za ljudstvo.

TOREK, 27. 3.: 9.30 Revija popevk — 13.45 Informacije — Športni mozaik — O čebelarjih in čebelah.

SREDA, 28. 3.: 13.45 Informacije — Poper in sol. **ČETRTEK, 29. 3.:** 13.45 Informacije — Koroški kulturni pregled — Koncertino za klavir in godala.

PETEK, 30. 3.: 13.45 Informacije — Arije iz popularnih oper.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30 — 5.00 — 7.00 — 8.00 — 9.00 — 11.00 — 12.00 — 13.00 — 14.00 — 17.00 — 18.00 — 22.00 — 23.00 — 24.00.

SOBOTA, 24. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pionirski tednik — 9.35 Glasovi v ritmu — 12.10 Uverturi Franca Schuberta — 14.10 S pesmijo in besedo po Jugoslaviji — 15.40 Pojo naši operni pevci — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Z ansamblom Dubrovački trubaduri — 18.15 Dobimo se ob isti uri — 19.15 Z ansamblom Lajzeta Slaka — 20.00 „Ne smej se prezgodaj“ — 22.20 Oddaja za naše izseljence — 23.05 S pesmijo in plesom v novi teden.

NEDELJA, 25. 3.: 6.00 Dobro jutro — 6.50 Danes za vas — 8.05 Veseli tobogan — 9.05 Koncert iz naših krajev — 10.05 Še pomnite, tovariši... — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Voščila — 11.50 Pogovor s poslušalci — 13.50 Z domačimi ansambli — 14.05 Popularne operne melodije — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Radijska igra „Beg“ — 18.00 Letite z nami! — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 V nedeljo zvečer — 22.20 Zaplešite z nami.

PONEDELJEK, 26. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.20 Z velikimi odkestri — 12.40 S pihalnim orkestrom radia Leipzig — 14.10 Amaterski zbori pojo — 14.30 Voščila — 15.40 Z našimi simfoniki v svetu glasbe — 17.10 Ponedeljkovo glasbeno popoldne — 18.15 Z ju-

Mladinsko romanje v Rim

Katoliška mladina in Dom v Tinjah prirejata v času od 15. do 20. aprila romarsko potovanje v Assisi - Rim - Firenze in Padova. Vožnja s polno oskrbo med potjo in v Rimu, razen kosila prvi dan vožnje, bo stala približno 1500 šil.

Prijave sprejema: Katoliška mladina, Celovec, Viktringer Ring 26, do 4. aprila 1973. Prijava velja šele, če se naplača 500 šilingov. Prijavljene osebe bodo prejele še nadaljnje informacije.

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 24. 3.: 15.30 Hišni koncert — 16.30 Za otroke — 16.55 Za družino — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Novo v kulturi — 18.55 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 Dvigalo — 21.50 Šport — 22.20 Čas v sliki — 22.25 Poklicno tveganje, film.

NEDELJA, 25. 3.: 10.00 Hokej na ledu — 16.30 Za otroke — 17.10 Za družino — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Prizma, obzorik za ženo — 19.00 Arhitektura in stanovanje — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Šport — 20.15 Boccaccio, opereta — 21.45 Šport.

PONEDELJEK, 26. 3.: 18.00 Novo v znanosti — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Stan Laurel in Oliver Hardy — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Ljudje s farme Shiloh — 21.30 Prometna vzgoja — 22.30 Čas v sliki — 22.35 „Odločitev“.

TOREK, 27. 3.: 18.00 Angleščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Živalski raji — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Svet knjige — 21.10 Dan, ko so priplavale ribe, film — 22.50 Čas vsliki.

SREDA, 28. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Citadela — 16.30 Za otroke — 17.10 Za mladino — 17.35 Indijanska reka — 18.00 Francoščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Tri deklice in trije dečki — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Saga o Forsythih — 21.20 Nogomet — 22.05 Hokej — 22.15 Nogomet — 22.30 Čas v sliki.

ČETRTEK, 29. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 18.00 Italijanščina — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Prus na Dunaju — 21.20 Prerezi — 22.20 Čas v sliki.

PETEK, 30. 3.: 10.00 Šolska oddaja — 11.00 Dan, ko so priplavale ribe, film — 18.00 Orientacija — 18.25 Otrokom za lahko noč — 18.30 Očarljiva Jeannie — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.20 Pregled sporeda — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.06 Šport — 20.15 Zgodilo se je pojutrajšnjim — 21.10 Novi milijarderji — 22.10 Čas v sliki — 21.15 Krompir od spodaj, filmska groteska.

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 24. 3.: 16.20 Krambambuli — 17.40 Saga o Forsythih — 18.30 Bos v parku — 18.55 Glasbena poročila — 19.30 Čas v sliki — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Citadela — 22.00 Čas v sliki.

NEDELJA, 25. 3.: 18.00 Tedenski obzorik — 18.30 Ne morem več — 19.30 Čas v sliki — 19.40 Novo v kulturi — 20.15 V lastni zadevi — 21.45 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 26. 3.: 18.30 Na obisku pri Clemensu Holzmeisterju — 19.00 Biologija za vas — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.09 Vzgoja — 20.15 Hokej — 22.15 Telereprize — 22.35 Čas v sliki in kulturne novosti.

TOREK, 27. 3.: 18.30 „Iskati resnico“ — 19.00 Znanje brez znanja — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.50 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Oddaja iz Grčije — 21.10 Enaindvajset — 21.55 Telereprize — 22.40 Čas v sliki in kulturne novosti.

SREDA, 28. 3.: 18.30 Motivi pesništva: Matli — 19.00 „Odločitev“ — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Glasba iz gradov in vrtov — 21.05 Žena v hermelinu, film — 22.30 Telereprize — 22.50 Čas v sliki in kulturne novosti.

ČETRTEK, 29. 3.: 18.30 Mesto dela zgodovina — 19.00 Kontakt — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Pregled sporeda — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Volje je konec, film — 22.10 Telereprize — 22.30 Čas v sliki in kulturne novosti.

PETEK, 30. 3.: 18.30 Gimnastični tečaj — 19.00 Potovanja k umetnosti „iz Florence v Rim“ — 19.30 Čas v sliki in kulturne novosti — 20.00 Za konec tedna — 20.06 Šport — 20.09 Vzgoja — 20.15 Buddenbrockovi, zgodovinski film — 21.50 Hokej.

JUGOSLAVIJA

SOBOTA, 24. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 16.30 Košarka — 18.00 Obzorik — 18.15 Zlata ribica — 19.10 Mozaik — 19.15 Humoristična oddaja — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Lice ob lico — 21.30 Majlja — 22.10 Rokomet — 23.15 Kažipot — 23.35 Poročila.

NEDELJA, 25. 3.: 8.45 Mestece Peyton — 10.10 Kme-

PEŠCI V PROMETU:

„Rešilni ovinek“

lahko reši življenje

Več kot 700 mrtvih pešcev na leto, to je skoraj tretjina vseh smrtnih žrtev, ki jih vsako leto zahteva promet. Ob tej številki bi se morali pešci zavedati, da se pri prečkanju ceste nedvomno spleča napravi majhen ovinek ter čisto prečkati na posebej v ta namen predvidenem in označenem „prehodu za pešce“. Ta majhni „rešilni ovinek“ lahko reši življenje!

Pravilnemu zadržanju pešcev v cestnem prometu posveča posebno pozornost tudi kuratorij za varnost v prometu, ki je v ta namen pripravil naslednje opozorilo:

gostovanskimi pevci zabavne glasbe — 19.15 Z Alp-skim kvintetom — 20.00 „Ti in opera“ — 22.15 Za ljubitelje jazza — 23.15 Popevke se vrstijo.

TOREK, 27. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne — 12.40 Z domačimi ansambli — Glasbena tribuna mladim — 14.40 „Na poti s kitaro“ — 15.40 Od melodije do melodije — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.15 V terek nasvidenje — 19.15 S triom Franca Sušnika — 20.00 Prodajalna melodij — 20.30 Radijska igra „Dvojnik“ — 21.20 Lahka glasba slovenskih avtorjev — 22.15 Popevke se vrstijo — 23.15 Komornoglasbeni večer.

SREDA, 28. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.25 Iz glasbenih šol — 9.45 Glasbeni spomini — 12.40 Od vasi do vasi — 14.10 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Naša glasbena galerija — 18.15 Glasbeni vinjete — 19.15 Glasbene razglednice — 20.00 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 21.40 Melodije z velikimi zabavnimi orkestri — 22.15 S festivalov jazza — 23.15 Revija jugoslovanskih pevcev zabavne glasbe.

ČETRTEK, 29. 3.: 6.50 Beseda na današnji dan — 8.10 Glasbena matineja — 9.05 Radijska šola — 9.35 Slovenske narodne — 12.40 Igrajo pihalne godbe — 14.10 „Mladina poje“ — 15.40 Uvertura in simfonija — 17.10 „Marec 73“ — 18.15 Koncert po željah poslušalcev — 19.15 Z ansamblom Jožeta Privška — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.15 Paleta popevk in plesnih ritmov — 23.15 Novejša dela hrvatskih skladateljev.

PETEK, 30. 3.: 6.50 Rekreacija — 8.10 Glasbena matineja — 9.35 Koncert za mlade poslušalce — 12.40 Z domačimi ansambli — 14.10 Za otroke — otroške pesmi — 14.30 Voščila — 16.00 „Vrtljak“ — 17.10 Operni koncert — 17.50 Človek in zdravje — 18.50 Ogledalo našega časa — 19.15 S kvartetom „Do“ — 20.00 Amaterski zbori tekmujejo — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih — 22.15 Besede in zvoki iz logov domačin — 23.15 Jazz pred polnočjo.

tijska oddaja — 10.55 Mozaik — 11.00 Otroška matineja — 11.50 Poročila — 11.55 Delavski amandma — 12.25 Kažipot — 13.00 Naše malo mesto — 14.00 Hokej — 17.00 Rokomet — 18.15 Poročila — 18.20 Srečanje z Jankom Glazerjem — 18.30 Požar — bolgarski dokumentarni film — 19.40 Risanka — 19.45 Propagandna oddaja — 20.55 Dnevnik — 20.35 Berča in sinovi — 21.30 Pesmi Evrovizije — 22.00 Športni pregled — 22.55 Poročila.

PONEDELJEK, 26. 3.: 9.05 Odprta univerza — 9.35 Šolska oddaja — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 16.45 Madžarski pregled — 17.45 Mozički pomagali — 18.15 Obzorik — 18.30 Gvajana, dežela voda — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Cvetje v jeseni — 21.20 Hokej — 22.30 Poročila.

TOREK, 27. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 16.40 Madžarski pregled — 17.15 Delavski amandmaji — 17.45 Letali vrtnar — 18.00 Risanka — 18.15 Obzorik — 18.30 Mešani zbor iz Izole — 18.55 Mozaik — 19.00 Pediatrja — 19.20 Imeti in ne imeti — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Pogovor o... — 21.20 Nenavadne zgodbe — 21.50 Stoletje kirurgov — 22.15 Poročila.

SREDA, 28. 3.: 8.20 Šolska oddaja — 16.00 Hokej — 17.45 Mačkon in njegov trop — 18.10 Obzorik — 18.25 Od filma do filma — 18.45 Živa filozofija — 19.10 Mozaik — 19.45 Vaš šlager sezone — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Dvoboj na soncu, ameriški film — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 29. 3.: 9.35 Šolska oddaja — 16.45 Madžarski pregled — 17.40 Preglani iz raja — 18.15 Obzorik — 18.30 Moj prijatelj volk, sovjetski film — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.25 Kom in kako na odh — 20.40 Četrtekovi razgledi — 21.30 Fernandel — 22.20 Albert Herring — 23.10 Poročila.

PETEK, 30. 3.: 9.30 Šolska oddaja — 17.00 Hokej — 19.00 Rezervni čas — 19.20 Profesor Baltazar — 19.30 Česta in mi — 19.40 Pet minut za boljši jezik — 19.45 Risanka — 20.00 Dnevnik — 20.25 Reportaža — 20.35 Iz zakladnice svetovne književnosti — 22.05 XXI. stoletje, film — 22.30 Poročila.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt — Celovec, Gasometergasse 10, tel. 32-5-50 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. J. Drava, Celovec